
Försäkringstillhörighet och sjukpenninggrundande inkomst i ärenden om sjukpenning och föräldrapenning

Utgivare: Försäkringskassan
Rättsavdelningen

Upplysningar: Pernilla Keinestam Lindell
010-116 97 33
pernilla.keinestam@forsakringskassan.se

Webbplats: www.forsakringskassan.se

Förord

Försäkringskassan använder en modell för systematisk kvalitetsutveckling i syfte att kunna bedöma, redovisa och utveckla kvaliteten i handläggningen samt skapa lärande för medarbetarna och myndigheten genom samlad och systematisk uppföljning och analys. Modellen bygger på uppföljningar med hjälp av kvalitetsindikatorer, kvalitetsuppföljningsverktyget Væksten och rättsliga kvalitetsuppföljningar. Arbetet med systematisk kvalitetsutveckling utgår från Försäkringskassans kvalitetsdefinition. Med kvalitet menas att myndigheten bedriver en verksamhet som präglas av rättssäkerhet, service och effektiv användning av resurser.

Rättsavdelningen ansvarar för de rättsliga kvalitetsuppföljningarna, som främst fokuserar på aspekten rättssäkerhet i kvalitetsdefinitionen. Med rättssäkerhet menar vi en korrekt och enhetlig rättstillämpning samt att handläggningen sker skyndsamt utan att rättstillämpningen åsidosätts.

I denna rapport presenteras resultatet av en rättslig kvalitetsuppföljning av ärenden om sjukpenning och föräldrapenning, med fokus dels på utredningen och bedömningen av om den sökande omfattas av svensk socialförsäkring och är försäkrad för arbetsbaserade förmåner, dels på utredningen och bedömningen av den sökandes sjukpenninggrundande inkomst.

Rättschefen har beslutat om den del av rapporten som avser den rättsliga uppföljningen. Generaldirektören har beslutat om verksamhetens åtgärder med anledning av de rekommendationer som har tagits fram i rapporten.

Rapporten är skriven av Pernilla Keinestam Lindell, rättslig expert vid Rättsavdelningen. Ett tack riktas till övriga personer inom Försäkringskassan som har medverkat i gransknings- och analysarbetet.

Mikael Westberg
Rättschef

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	7
Bakgrund	7
Syfte	7
Metod	7
Vilka uppgifter finns i ärendena?	10
Uppgifter om medborgarskap m.m.	10
Uppgifter om folkbokföring m.m.	11
Uppgifter om arbetsgivare.....	11
Uppgifter om inkomst	14
Uppgifter om utlandsarbete, utlandsinkomst samt socialförsäkringsförmåner från andra länder	18
Har det startats ett FTH-ärende med anledning av det aktuella förmånsärendet?	21
Har det startats ett SGI-ärende med anledning av det aktuella förmånsärendet?	22
Är utredningen tillräcklig för att bedöma den sökandes försäkringstillhörighet?	23
Vilka uppgifter saknades i de bristfälligt utredda ärendena?	25
Är utredningen tillräcklig för att fastställa den sökandes SGI?	28
Vilka uppgifter saknades i de bristfälligt utredda ärendena?	30
Bedömningen av försäkringstillhörighet och SGI.....	35
Försäkringstillhörighet	35
SGI	35
Övriga iakttagelser.....	36
Dokumentation	36
Sammanfattande diskussion och slutsatser	38
Bilaga 1	43
Rekommendationer och åtgärder	43
Bilaga 2	45
Frågeformulär.....	45

Sammanfattning

I denna rapport redovisas en rättslig kvalitetsuppföljning som syftar till att undersöka den rättsliga kvaliteten i utredningen och bedömningen av försäkringstillhörighet och SGI i ärenden om sjukpenning och föräldrapenning. Uppföljningen omfattar ett slumpmässigt urval av 400 ärenden om sjukpenning och 400 ärenden om föräldrapenning där första ersättningsdagen inföll under första kvartalet 2017.

När det gäller bedömningen av försäkringstillhörighet är resultaten mycket positiva. I samtliga ärenden som var tillräckligt utredda instämde granskarna i handläggarens bedömning, det vill säga ansåg att den sökande omfattades av svensk socialförsäkring och var försäkrad för arbetsbaserade förmåner.

Uppföljningen visar dock att det finns en förbättringspotential när det gäller *utredningen* av försäkringstillhörighet. Försäkringskassans utredning av försäkringstillhörighet i samband med en ansökan om sjukpenning eller föräldrapenning är som regel begränsad till att kontrollera i IT-systemet om den sökande är registrerad såsom försäkrad sedan tidigare samt att kontrollera om det finns några uppgifter i ansökan som motsäger att den sökande fortfarande omfattas av svensk socialförsäkring och är försäkrad för arbetsbaserade förmåner. Ansökningsblanketterna innehåller dock generellt inte tillräckliga uppgifter för att fånga upp fall där försäkringstillhörigheten är tveksam och behöver utredas ytterligare. Uppföljningen visar också att det finns en potential att förbättra *dokumentationen* av utredningen och bedömningen av försäkringstillhörighet.

Resultaten ligger i linje med det som Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) fann i en granskning tidigare i år (ISF, Rapport 2018:6 *Risker för felaktiga utbetalningar vid gränsöverskridande situationer*). Efter ISF:s granskning beslutade Försäkringskassan att vidta ett antal åtgärder för att komma tillrätta med de identifierade bristerna. Vår bedömning är att dessa åtgärder kommer att leda till att kvaliteten i utredning och dokumentation förbättras och att det därför i denna del inte behövs några ytterligare förbättringsåtgärder med anledning av vår uppföljning. Däremot bör en ny rättslig kvalitetsuppföljning göras efter att dessa åtgärder genomförts, för att säkerställa att det inte behövs ytterligare åtgärder.

Även när det gäller SGI visar uppföljningen på en förbättringspotential när det gäller utredning och dokumentation. Däremot instämde granskarna i handläggarnas bedömning av SGI i nästan alla ärenden som var tillräckligt utredda. Uppföljningen visar alltså inte på några brister i tillämpningen av de materiella reglerna om SGI.

För att komma tillrätta med de utredningsbrister som kommit fram vad gäller SGI bör det allmänna råd som styr handläggarnas utredning ses över och förtydligas. I det sammanhanget bör man också se över om metodstöd

och processbeskrivning behöver utvecklas för att ge handläggarna bättre stöd för att utreda SGI på ett likformigt sätt och med hög kvalitet.

Under 2019 kommer Försäkringskassan att få tillgång till de månatliga arbetsgivardeklarationer som alla arbetsgivarna ska lämna till Skatteverket. Tillgången till månadsuppgifter ger stora möjligheter för Försäkringskassan att öka kontrollen och minska felutbetalningarna inom de förmåner som baseras på SGI. I förberedelserna inför mottagandet av månadsuppgifterna bör man därför noggrant överväga hur både den maskinella och den manuella handläggningen bör utvecklas för att få optimal nytta av månadsuppgifterna i detta avseende.

Inledning

Bakgrund

Försäkringskassan gjorde år 2016 en rättslig kvalitetsuppföljning av omprövningsbeslut som gällde sjukpenning (Rättslig uppföljning 2016:5). Uppföljningen gav indikationer på brister i tillämpningen av reglerna om sjukpenninggrundande inkomst (SGI). Försäkringskassans ledning beslutade därför att en rättslig kvalitetsuppföljning av SGI skulle genomföras.

SGI lyftes också fram som ett myndighetsgemensamt utvecklingsområde i Försäkringskassans kvalitetsanalys från december 2016. Såväl Avdelningen för sjukförsäkring som Avdelningen för barn och familj bedömde i sina respektive kvalitetsanalyser att det fanns en utvecklingspotential när det gäller tillämpningen av SGI-reglerna och risker för felaktiga utbetalningar.

Mot denna bakgrund har Rättsavdelningen nu gjort en rättslig kvalitetsuppföljning av SGI-tillämpningen i ärenden om sjukpenning och föräldrapenning.

I samband med detta har vi även följt upp utredningen och bedömningen av försäkringstillhörighet. I begreppet försäkringstillhörighet innefattar vi här frågan om den sökande omfattas av svensk lagstiftning och frågan om hen är försäkrad för arbetsbaserade socialförsäkringsförmåner i Sverige. Att man omfattas av svensk lagstiftning och är försäkrad för arbetsbaserade förmåner är, liksom SGI, en förutsättning för kunna få sjukpenning och föräldrapenning på sjukpenningnivå. Sjukpenning i särskilda fall samt föräldrapenning på grundnivå och lägstannivå är bosättningsbaserade förmåner som inte beräknas utifrån SGI och omfattas därför inte av uppföljningen.

Syfte

Uppföljningen syftar till att undersöka den rättsliga kvaliteten i utredningen och bedömningen av försäkringstillhörighet och SGI i ärenden om sjukpenning samt föräldrapenning på sjukpenningnivå.

Metod

Två delurval har granskats, ett för sjukpenning och ett för föräldrapenning. Båda urvalen avser ärenden där ansökan beviljats och där första ersättningsdagen infaller under perioden januari – mars 2017. För föräldrapenning – där ersättning kan betalas på sjukpenningnivå, lägstannivå och grundnivå – har de ärenden där ersättningsperioden enbart innehåller dagar på lägstannivå och grundnivå inte inkluderats i urvalet.

Urvalsramen för sjukpenning inkluderade 105 973 ärenden och urvalsramen för föräldrapenning inkluderade 424 050 ärenden. Från respektive urvalsram

har 400 ärenden slumpmässigt valts ut. Urvalens storlek har beräknats för att få en konfidensnivå på 95 procent och ett konfidensintervall på ± 10 procent.

Urvalsstorleken gör det möjligt att dra generella slutsatser för de aktuella ärendeslagen och den aktuella perioden. Eftersom det finns viss säsongsvariation i inflödet både inom sjukpenning och inom föräldrapenning kan man inte utesluta att resultaten skulle ha blivit något annorlunda om en annan period hade valts.

Sex ärenden om sjukpenning och 15 ärenden om föräldrapenning föll bort från det ordinarie urvalet. Bortfallet inkluderade några ärenden som avsåg försäkrade med skyddade personuppgifter men avsåg framförallt ärenden där aktuellt ärende i Försäkringskassans ärendehandläggningssystem (ÄHS) inte innehöll någon ansökan om sjukpenning eller föräldrapenning, utan bara innehöll till exempel ett läkarintyg eller en anmälan om avstående av föräldrapenningdagar. Ett sådant ärende avslutas utan beslut om det inte kommer in någon ansökan.

De ärenden som föll bort ersattes med ärenden från de båda slumpmässiga extraurval som togs ut samtidigt som de båda ordinarie urvalen. Det slutliga antalet ärenden som ingår i granskningen är alltså 800 ärenden, varav 400 sjukpenningärenden och 400 föräldrapenningärenden.

Resultaten redovisas dels för alla granskade ärenden, dels för respektive ärendeslag. Urvalets storlek har inte beräknats för att möjliggöra statistiskt säkra jämförelser mellan ärendeslagen men som ett led i att närmare identifiera karaktären på de eventuella brister som framkommer och att identifiera vilka åtgärder som eventuellt behövs för att komma tillrätta med dem har sådana jämförelser ändå gjorts. När det gäller ett av de mest centrala resultaten – om utredningen är tillräcklig för att bedöma försäkringstillhörighet respektive SGI – har vi testat i vilken mån skillnaderna mellan ärendeslagen är signifikanta (för den lika centrala frågan om i vilken mån granskaren instämmer i handläggarens bedömning var det inte aktuellt att göra något signifikanstest eftersom resultatet inte skiljde sig åt mellan ärendeslagen). Resultatet av signifikanstesterna redovisas i anslutning till respektive diagram.

Aktgranskning

Uppföljningen har gjorts genom en aktgranskning och själva granskningsarbetet har utförts av fyra personer, varav tre processförare och en rättslig expert. Var och en har granskat en fjärdedel av ärendena och fördelningen mellan dem har varit slumpmässig inom ramen för respektive urval. Granskningen gjordes under hösten 2017.

Granskningsarbetet har utförts utifrån ett i förväg framtaget frågeformulär. Frågorna har testats och reviderats innan arbetet startade. Kalibrering av granskarnas bedömningar har skett genom en provgranskning där de granskade samma ärenden. Resultatet jämfördes och diskuterades, vilket också resulterade i några förtydliganden i formuläret.

Kalibrering har även skett vid avstämningsmöten under granskningens gång. När en granskare stött på ett ärende som varit svårt att bedöma utifrån frågeformuläret har ärendet tagits upp till diskussion med övriga granskare för att säkerställa en jämn och korrekt bedömning av alla ärenden.

Granskarna har tagit del av de ärenden som omfattas av uppföljningen via ärendehanteringssystemet ÄHS. Det webbaserade verktyget Easyresearch har använts för att genomföra granskningsarbetet.

Frågeformuläret består till viss del av bedömningsfrågor, där det inte nödvändigtvis finns ett rätt eller fel svar. Eftersom det inte finns något facit omgärdas bedömningarna av en viss osäkerhet.

Frågeformuläret finns i bilaga 2.

Gemensam analys

Efter att granskningsarbetet avslutats genomfördes ett analysmöte med granskarna.

Vid mötet presenterades och diskuterades de sammanställda granskningsresultaten och granskarna fick tillfälle att beskriva och exemplifiera hur ärendena såg ut.

Analysmötet var också ett tillfälle att fånga upp eventuella iakttagelser som granskarna gjort under granskningens gång och som inte direkt fångades av frågeformuläret men som ändå kan vara viktig information i kvalitetsutvecklingsarbetet.

De kvalitativa uppgifter som hämtas in från granskarna i samband med analysmötet är av annan karaktär än de kvantitativa resultaten från granskarnas svar i frågeformuläret. Det går inte att fastställa på ett säkert sätt hur vanligt förekommande de företeelser som granskarna noterat är eller hur representativa de är i statistisk mening. Men det hindrar inte att dessa iakttagelser kan tillföra viktig kunskap som kan bidra till att utveckla den rättsliga kvaliteten. Eftersom Försäkringskassan ska utreda och besluta enligt gällande rätt i *varje* ärende är det viktigt att ta vara på kunskap som kan stärka den rättsliga kvaliteten även i de fall det till exempel finns en statistisk osäkerhet när det gäller hur frekventa bristerna är.

Vilka uppgifter finns i ärendena?

Uppgifter om medborgarskap m.m.

Huvudregeln är att den som inte är svensk medborgare eller medborgare i ett annat EU/EES-land eller Schweiz behöver ha arbetstillstånd i Sverige för att kunna få arbetsbaserade socialförsäkringsförmåner (6 kap. 14 § SFB).

Huvudregeln har vissa undantag, bland annat behöver den som har ett permanent uppehållstillstånd i Sverige inget separat arbetstillstånd. (Vägledning 2017:1 avsnitt 3.5.5)

Bestämmelsen i 6 kap. 14 § SFB handlar om rätten till förmåner. Man kan alltså omfattas av svensk lagstiftning och vara försäkrad för arbetsbaserade förmåner, och även få en SGI fastställd, trots att man inte är medborgare i Sverige eller något annat EU/EES-land och inte heller har något arbetstillstånd eller annat tillstånd med motsvarande verkan. Man kan däremot inte *beviljas* några arbetsbaserade förmåner utan ett sådant tillstånd.

Eftersom frågan har ett sakligt samband med prövningen av försäkrings-tillhörighet och eftersom dessa uppgifter registreras i ärendehanteringssystemet (ÄHS) i anslutning till registreringen av försäkringstillhörighet har vi inkluderat frågan i granskningen trots att den strikt sett inte handlar om försäkringstillhörighet eller SGI.

För den som är registrerad i socialförsäkringsregistret finns en bild i ÄHS där fördjupad personinformation visas och som bland annat innehåller uppgifter om medborgarskap. Uppgifter hämtas från Skatteverket men kan också registreras manuellt av Försäkringskassans handläggare, till exempel i samband med ett FTH-ärende. Som ett led i granskningen har vi kontrollerat de sökandes medborgarskap i bilden med fördjupade personuppgifter i ÄHS. Utifrån dessa uppgifter visade det sig att absoluta merparten (96 procent) av de sökande var svenska medborgare. Det förekom 35 personer (4 procent) som inte var svenska medborgare, varav 15 var medborgare i ett EU/EES-land eller Schweiz medan 20 var medborgare i något annat land.

För dem som var medborgare i något annat land än inom EU/EES eller Schweiz har vi också kontrollerat om det fanns ett permanent uppehållstillstånd eller ett arbetstillstånd, genom att granska all tillgänglig information i aktuellt ärende samt eventuella ärenden om försäkrings-tillhörighet respektive SGI. I nio fall framkom det att den sökande hade ett permanent uppehållstillstånd eller ett arbetstillstånd, medan det i elva fall inte fanns uppgifter om något sådant tillstånd.

Det saknades som regel dokumentation i de granskade ärendena om kontroller av medborgarskap och arbetstillstånd e.d., motsvarande de som har gjorts i samband med granskningen. I de fall den sökande inte var svensk medborgare eller medborgare i något annat EU/EES-land har det alltså inte framgått om handläggaren har uppmärksammat detta och

kontrollerat så att hen haft ett giltigt arbetstillstånd eller ett permanent uppehållstillstånd.

Handläggaren har möjlighet att hämta sådan information från Migrationsverket direkt i ÄHS via funktionen ”Hämta från Migrationsverket” men det dokumenteras inte automatiskt i ärendet. Det är därför viktigt att handläggaren vid en sådan kontroll dokumenterar de inhämtade uppgifterna och sin bedömning utifrån dem. Det är oklart om man i de granskade ärendena har gjort kontroller men missat att dokumentera dem eller om man låtit bli att kontrollera medborgarskap och eventuellt permanent uppehållstillstånd eller arbetstillstånd.

Uppgifter om folkbokföring m.m.

Samtliga sökande var folkbokförda i Sverige, enligt de uppgifter som vid granskningstillfället fanns i bilden med personuppgifter i ÄHS.

För fyra av de sökande fanns en särskild utdelningsadress registrerad i ÄHS. I ett fall fanns det en utlandsadress registrerad men den sökande var folkbokförd i Sverige.

En utlandsadress kan eventuellt indikera att man arbetar utomlands och inte längre omfattas av svensk socialförsäkring eller att man slutat arbeta och inte längre är försäkrad för arbetsbaserade förmåner. En utlandsadress bör alltid ses som en impuls till utredning.

Det framkom generellt sett inte i ärendena om handläggaren kontrollerat adressuppgifterna i ÄHS eller på något annat sätt utrett den sökandes boendeförhållanden, som ett led i utredningen av om hen omfattas av svensk lagstiftning och är försäkrad för arbetsbaserade förmåner i Sverige. Det går inte att utesluta att en sådan utredning har gjorts utan att den dokumenterats.

Uppgifter om arbetsgivare

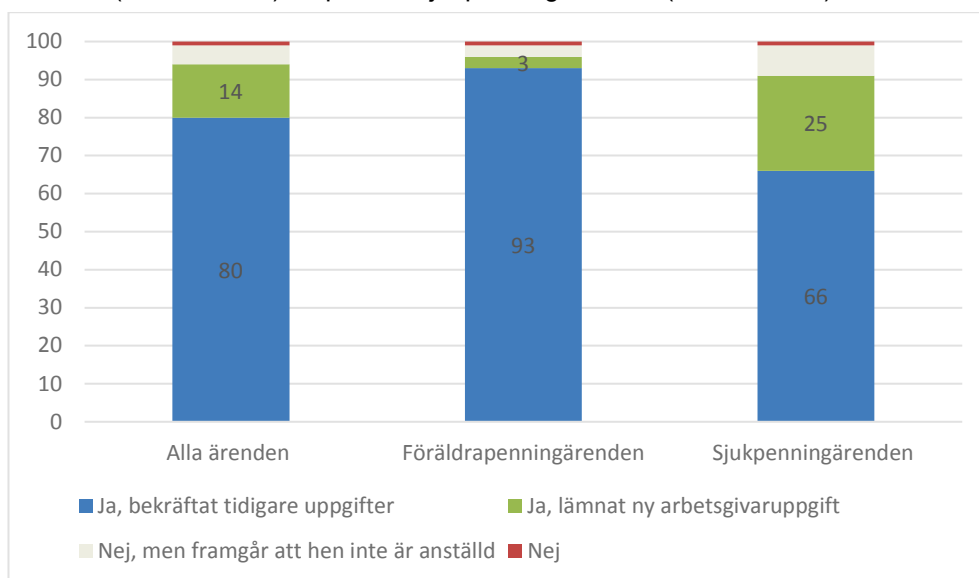
Uppgifter om den sökandes arbete är viktiga både vid bedömningen av försäkringstillhörighet och SGI.

Har den sökande lämnat uppgift om arbetsgivare?

Diagrammet nedan visar om den sökande lämnat uppgift om arbetsgivare i ärendet.

Diagram 1 Har den sökande lämnat uppgift om arbetsgivare i ärendet?

Andel (procent) av alla 800 granskade ärenden samt uppdelat på föräldrapenningärenden (400 ärenden) respektive sjukpenningärenden (400 ärenden).

Det vanligaste var att den sökande bekräftade en tidigare lämnad arbetsgivaruppgift, som fanns förifyllt i blanketten. Så var det i fyra femtedelar (80 procent) av alla granskade ärenden. I 14 procent av ärendena lämnade den sökande en ny arbetsgivaruppgift, antingen genom att stryka över den förifyllda och fylla i en ny eller så fanns det ingen förifylld arbetsgivaruppgift. Det senare kan bero på att den sökande inte tidigare haft något ärende hos myndigheten där det varit aktuellt att registrera arbetsgivaruppgifter. I fem procent av ärendena framgick det att den sökande inte var anställd utan egenföretagare eller arbetslös. I en procent av ärendena – nio ärenden – saknades det arbetsgivaruppgifter i ärendet trots att det inte fanns någon uppgift om att den sökande var egenföretagare eller arbetslös. Eftersom uppgifter om arbetsförhållanden är nödvändiga för att ta ställning till försäkringstillhörighet och SGI är detta en allvarlig brist, även om den var ovanlig.

Det fanns vissa skillnader mellan föräldrapenningärendena och sjukpenningärendena när det gäller arbetsgivare. Det var klart vanligare att den sökande uppgav en ny, eller för Försäkringskassan tidigare inte känd, arbetsgivare i sjukpenningärenden än i föräldrapenningärenden. Det förekom i en fjärdedel (25 procent) av sjukpenningärendena men bara i tre procent av föräldrapenningärendena. Den som sökte föräldrapenning bekräftade nästan alltid – i 93 procent av fallen – en förifylld arbetsgivaruppgift.

Skillnaden mellan ärendeslagen kan troligen bero på de skillnader i handläggning som fanns under den period som de granskade ärendena startade. Handläggningsskillnaderna handlar dels om hur man ansöker om ersättning för en ny period, dels om i vilken mån ärendet som gäller den nya perioden handläggs i samma ÄHS-ärende eller i ett nytt ÄHS-ärende.

Varje ansökan är, i förvaltningsrättslig mening, ett eget ärende. När Försäkringskassan har beslutat i ärendet, normalt genom att bevilja eller avslå ansökan, är ärendet avslutat. Den som vill få föräldrapenning för ytterligare en period får då lämna in en ny ansökan, och då startar ett nytt ärende både i förvaltningsrättslig mening och i ÄHS. För den som vill få sjukpenning för ytterligare en period tillämpar Försäkringskassan dock ett förenklat ansökningsförfarande där det under vissa förutsättningar räcker att man lämnar in ett nytt läkarintyg som gäller som en ansökan. Under den period som de granskade ärendena startade hanterades det nya ärendet dessutom i samma ÄHS-ärende som det eller de tidigare ärendena. Så länge det fanns ett tidsmässigt samband mellan ärendena hanterades de alltså i ÄHS som om de vore ett och samma ärende.

Det betyder att de granskade föräldrapenningärendena, till skillnad från sjukpenningärendena, inte sällan var sådana som avsåg en period i direkt anslutning till en tidigare period med ersättning. Det var något som granskarna också noterade i sin granskning, att många som ansökte om föräldrapenning hade haft en eller flera tidigare föräldrapenningperioder i närtid. Det fanns därför ofta en tidigare lämnad men fortfarande aktuell uppgift om arbetsgivare.

Har arbetsgivaren en svensk adress?

Eftersom en utländsk arbetsgivare kan vara en impuls till att närmare utreda var den sökande utför sitt arbete har vi granskat om den uppgivna arbetsgivaren har en svensk adress. Samtliga uppgivna arbetsgivare utom en hade svensk adress. Vi har dock inte kontrollerat adressen närmare, utan utgått från att den sökandes uppgift om adress till arbetsgivaren är riktig.

Egenföretagare och arbetslösa

Det fanns totalt 35 egenföretagare med i urvalet, varav sju av dem även hade en deltidsanställning och resterande arbetade uteslutande i den egna verksamheten. De flesta egenföretagarna (26 av de totalt 35) fanns bland dem som ansökt om sjukpenning.

Sex procent av ärendena avsåg en arbetslös person, vilket motsvarar 49 personer. De arbetslösa förekom lika ofta bland föräldrapenningärendena som bland sjukpenningärendena (24 respektive 25 personer). För de arbetslösa kontrollerade vi om det fanns uppgifter om registrering som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen. Det fanns bara ett sjukpenning-ärende som avsåg en arbetslös person där det saknades uppgifter om registrering hos Arbetsförmedlingen. Men bland föräldrapenningärendena saknades sådana uppgifter i hälften av de ärenden som avsåg arbetslösa (12 av 24 ärenden).

Uppgifter om registrering hos Arbetsförmedlingen kan behövas för att bedöma om den sökande har ett SGI-skydd men eftersom sådant skydd kan finnas även på andra grunder – till exempel att man har barn under ett år eller tar ut föräldrapenning i tillräcklig omfattning – så behöver det inte

utgöra en kvalitetsbrist om uppgiften saknas. Granskarna har inte noterat att det i praktiken skulle finnas kvalitetsbrister i detta avseende.

Uppgifter om inkomst

Uppgifter om den sökandes inkomster är centrala för att kunna fastställa rätt SGI och kan även ha betydelse vid bedömningen av försäkringstillhörighet.

Har den sökande en tidigare registrerad SGI och hur lång tid har det i så fall gått sedan den registrerades?

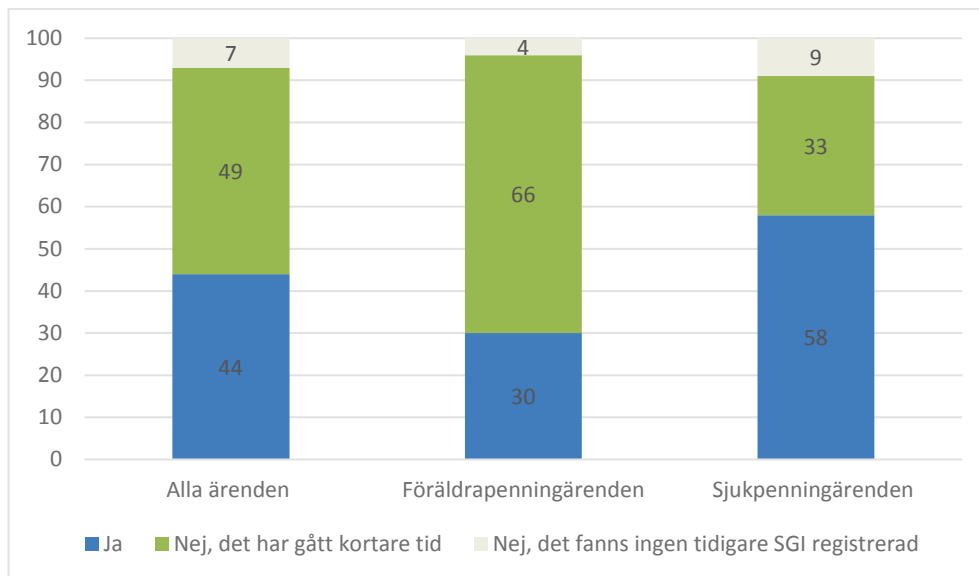
Om Försäkringskassan har registrerat en SGI för den sökande sedan tidigare kan utredningen i samband med ansökan om sjukpenning eller föräldrapenning ibland bli enklare.

Enligt Riksförsäkringsverkets allmänna råd (RAR 2002:2) till 110 kap. 13 § första stycket socialförsäkringsbalken (SFB) ska man väga in hur lång tid det har gått sedan tidigare SGI och hur mycket inkomsten har ökat sedan dess när man avgör vilken utredning som behövs. Om inkomstökningen inte överstiger tre och en halv procent per år jämfört med senaste SGI behöver man enligt det allmänna rådet inte utreda inkomsten närmare. Det gäller såvida det inte finns anledning att anta att uppgifterna är felaktiga och det inte finns något som tyder på att omständigheter av betydelse för SGI:n har förändrats, till exempel att arbetstiden har minskat.

Diagrammet nedan visar i vilken mån den sökande hade en SGI registrerad sedan tidigare och hur lång tid det i så fall gått sedan dess.

Diagram 2 Har det gått mer än ett år sedan föregående registrering av SGI?

Andel (procent) av alla 800 granskade ärenden samt uppdelat på föräldrapenningärenden (400 ärenden) respektive sjukpenningärenden (400 ärenden).

Som framgår fanns det en SGI registrerad sedan tidigare i de allra flesta ärendena. Det var bara i sju procent av ärendena som det saknades en tidigare SGI.

I ungefär hälften av ärendena (49 procent) hade det gått kortare tid än ett år sedan föregående SGI registrerades och i knappt hälften (44 procent) längre tid. Det var vanligare i sjukpenningärenden än i föräldrapenningärenden att det gått mer än ett år sedan tidigare SGI registrerades (58 procent jämfört med 30 procent). Skillnaderna kan bero på de handläggningsskillnader som lyfts fram tidigare, det vill säga att det bland de granskade föräldrapenningärendena var ganska vanligt att den sökande hade haft ett tidigare föräldrapenningärende direkt före eller i nära anslutning till det ärende som vi granskat.

Även om den sökande inte uppger någon ny inkomst kan det i vissa fall bli aktuellt att utreda SGI:n. Försäkringskassan har en skyldighet att se till att ärendena blir utredda i den omfattning som deras beskaffenhet kräver (110 kap. 13 § första stycket SFB). Den sökande skyldighet att på heder och samvete lämna de uppgifter som behövs (110 kap. 13 § andra stycket SFB) och skyldighet att anmäla om förhållandena senare ändras på ett sätt som påverkar rätten till ersättning eller ersättningens storlek (110 kap. 46 § SFB) innebär ingen inskränkning i myndighetens utredningsskyldighet. Enligt det allmänna rådet (2002:2) ska inkomsten alltid utredas om det finns anledning att anta att uppgifterna är felaktiga eller det finns något som tyder på att omständigheter av betydelse för SGI:n har förändrats. En sådan omständighet kan exempelvis vara att arbetstiden har minskat i omfattning. Vad som i övrigt skulle kunna ge anledning att anta att uppgifterna är felaktiga eller att omständigheterna har förändrats finns dock inte beskrivet eller exemplifierat någonstans.

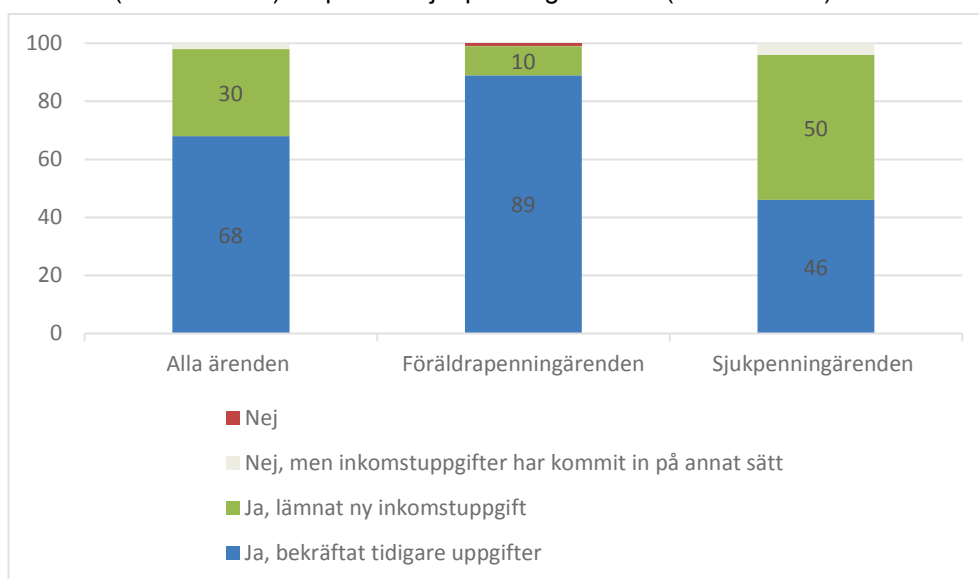
Granskarna noterade under granskningen att det ibland fanns en betydande diskrepans mellan den tidigare registrerade SGI:n och den av Skatteverket fastställda förvärvsinkomsten (tidigare kallad taxerad inkomst) som framgår i Försäkringskassans register. En sådan diskrepans behöver inte betyda att den registrerade SGI:n är felaktig. Men om skillnaden inte kan förklaras av omständigheter som redan är kända av Försäkringskassan kan den vara en impuls till utredning. Förklaringar till skillnaden kan till exempel vara att den fastställda förvärvsinkomsten blivit lägre än SGI:n på grund av sjuk-skrivning eller föräldraledighet, att det ingår inkomster i den fastställda förvärvsinkomsten som inte får räknas med i SGI:n eller att den försäkrade fått en inkomstökning efter det inkomstår som Skatteverket fastställt förvärvsinkomsten för. Om skillnaden mellan SGI:n och den av Skatteverket fastställda förvärvsinkomsten ligger i linje med sådana redan kända uppgifter finns det ingen anledning att utreda mer.

Har den sökande lämnat uppgift om inkomst i ärendet?

Diagrammet nedan visar om den sökande lämnat uppgift om inkomst i ärendet.

Diagram 3 Har den sökande lämnat uppgift om inkomst i ärendet?

Andel (procent) av alla 800 granskade ärenden samt uppdelat på föräldrapenning-ärenden (400 ärenden) respektive sjukpenningärenden (400 ärenden).

Det vanligaste var att den sökande bekräftade en tidigare lämnad inkomstuppgift, som fanns förifylld i blanketten. Så var det i ungefär två tredjedelar (68 procent) av alla granskade ärenden.

I knappt en tredjedel (30 procent) av ärendena lämnade den sökande en ny inkomstuppgift, antingen genom att stryka över den förifyllda och fylla i en ny eller så fanns det ingen förifylld inkomstuppgift. Det senare kan bero på att den sökande inte tidigare haft något ärende hos myndigheten där det varit aktuellt att registrera inkomstuppgifter. I fyra procent av ärendena hade den sökande inte lämnat någon inkomstuppgift utan inkomstuppgifter hade

kommit in på annat sätt, i praktiken genom att Försäkringskassan hämtat in uppgifterna från den sökandes arbetsgivare. I tre ärenden, ett sjukpenning-ärende och två föräldrapenningärenden, saknades det helt inkomstuppgift. I dessa ärenden fanns det visserligen en SGI sedan tidigare men den var inte förfylld i ansökningsblanketten och den sökande hade inte lämnat några inkomstuppgifter alls i ansökan. Dessa ärenden var därmed uppenbart otillräckligt utredda.

Precis som när det gäller uppgift om arbetsgivare fanns det vissa skillnader mellan föräldrapenningärendena och sjukpenningärendena när det gäller inkomstuppgifter. Det var klart vanligare att den sökande uppgav en ny, eller för Försäkringskassan tidigare inte känd, inkomst i sjukpenningärenden än i föräldrapenningärenden. Det förekom i hälften av sjukpenningärendena men bara i en tiondel av föräldrapenningärendena. Den som sökte föräldrapenning bekräftade som regel – i 89 procent av fallen – en förfylld inkomstuppgift.

Förklaringen till skillnaden mellan ärendeslagen är sannolikt densamma som för arbetsgivaruppgifterna, det vill säga de skillnader i handläggning som fanns under den period som de granskade ärendena startade. Det var vanligt förekommande att den som ansökt om föräldrapenning hade ett tidigare föräldrapenningärende i nära eller direkt anslutning till det ärende som vi granskade, och då var den tidigare registrerade inkomstuppgiften ofta aktuell fortfarande. Detta var mindre vanligt när det gällde sjukpenning att det fanns tidigare ärenden (ÅHS-ärenden) i nära anslutning till det granskade ärendet.

Finns det underlag som ska styrka den nya inkomstuppgiften?

I de fall den sökande lämnat en ny inkomstuppgift, det vill säga inte bara bekräftat en förtryckt inkomstuppgift i ansökan, har vi granskat om hen lämnat några underlag för att styrka uppgifterna eller om Försäkringskassan på annat sätt försökt få uppgiften bekräftad.

I drygt hälften (59 procent) av alla ärenden där den sökande lämnat en ny inkomstuppgift fanns det någon form av underlag för att styrka denna uppgift. Underlaget kunde till exempel vara en skriftlig eller muntlig uppgift från arbetsgivaren eller en kopia på lönebesked, deklARATION, resultatrapport eller liknande. I sjukpenningärendena fanns något sådant underlag i 123 av de 200 ärenden där den sökande lämnat ny inkomstuppgift (62 procent) medan det i föräldrapenningärendena fanns underlag för att styrka inkomstuppgiften i 19 av de 40 ärenden den sökande lämnat ny inkomstuppgift (48 procent).

Notera dock att frågan som granskarna tagit ställning är avgränsad till att gälla om det finns någon form av underlag som lämnats in eller hämtats in av Försäkringskassan för att styrka inkomstuppgiften, såsom till exempel kopia på lönebesked. Granskarna har inte i detta sammanhang tagit ställning till om dessa uppgifter med tillräcklig styrka visar att den inkomstuppgift som den sökande lämnat är korrekt. Granskarna har noterat ärenden där den sökande lämnat in underlag för att styrka inkomsten men där de ändå

bedömt att ytterligare utredning behövs. Det gäller till exempel ett föräldrapenningärende där den sökande börjat arbeta i sin makes aktiebolag under graviditeten och där granskaren ansåg att man bland annat borde ha utrett vem som utförde det aktuella arbetet tidigare och vilken lön den personen fick, för att säkerställa att det inte rörde sig om en konstruktion i syfte att få föräldrapenning med högre belopp än vad den sökande hade rätt till.

Hur förhöll sig den nya inkomsten till SGI:n?

Det var vanligt att den sökande angav en ny inkomst som var mer än tre och en halv procent högre än den registrerade SGI:n. Av alla ärenden där det fanns en SGI sedan tidigare och den sökande angav en ny inkomst så var ökningen större än så i ungefär två tredjedelar (66 procent) av fallen. Men det hade då ofta gått mer än ett år sedan den tidigare SGI:n fastställdes, och ökningen behöver inte ha överstigit tre och en halv procent *per år*. Vi har inte undersökt om inkomstökningen håller sig inom den gränsen i de ärenden där det gått mer än ett år sedan föregående SGI fastställdes.

Däremot identifierade vi i uppföljningen 23 ärenden – varav 15 sjukpenningärenden och åtta föräldrapenningärenden – där den sökande angett en inkomst som var mer än tre och en halv procent högre än SGI:n trots att den var fastställd under det senaste året. I tio av dessa ärenden hade inkomsten inte styrkts med arbetsgivarintyg eller liknande. Men även om ökningen överstiger tre och en halv procent per år är det enligt RAR 2002:2 inte nödvändigt att utreda inkomsten om den med hänsyn till andra omständigheter är rimlig. Om det finns anledning att tro att uppgifterna är felaktiga eller att omständigheterna har ändrats ska man dock alltid utreda inkomsten.

Uppgifter om utlandsarbete, utlandsinkomst samt socialförsäkringsförmåner från andra länder

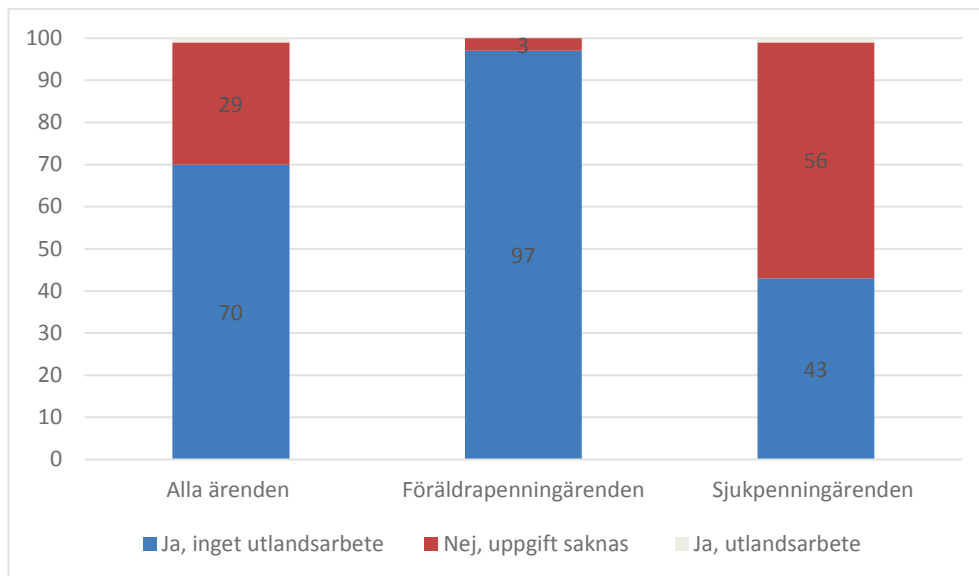
Uppgifter om arbete i annat land eller inkomst från annat land är viktiga vid prövningen av försäkringstillhörighet. Samma sak gäller uppgifter om den sökande får eller har rätt till socialförsäkringsförmåner från något annat land, även om dessa inte är i form av skattepliktiga inkomster.

Har den sökande lämnat uppgift om utlandsarbete?

Diagrammet nedan visar i vilken utsträckning den sökande har lämnat uppgifter i ärendet angående om hen hade arbetat eller skulle arbeta i något annat land.

Diagram 4 Har den sökande lämnat uppgift om huruvida hen arbetat eller kommer att arbeta i något annat land i ärendet?

Andel (procent) av alla 800 granskade ärenden samt uppdelat på föräldrapenningärenden (400 ärenden) respektive sjukpenningärenden (400 ärenden).

I drygt två tredjedelar av alla ärenden hade den sökande uppgett att hen inte hade arbetat eller skulle arbeta i något annat land. Men det fanns betydande skillnader mellan de båda ärendeslagen. I sjukpenningärendena saknades det uppgifter om den sökandes eventuella utlandsarbete i drygt hälften av ärendena (56 procent), medan sådana uppgifter bara saknades i tre procent av föräldrapenningärendena. I några enstaka ärenden hade den sökande uppgett att hen hade arbetat eller skulle arbeta utomlands.

Skillnaderna mellan ärendeslagen hänger samman med att frågorna i ansökningsblanketterna är olika utformade. I båda ärendeslagen är det dessutom skillnader i frågeutformningen mellan pappersblanketten och webbansökan. Generellt bedömde granskarna att ansökan om föräldrapenning var bättre utformad än ansökan om sjukpenning i detta avseende. I webbansökan för föräldrapenning finns en fråga om den sökande har arbetat utomlands eller kommer arbeta utomlands under den tid som ansökan gäller medan motsvarande fråga saknas i ansökan om sjukpenning.

En annan förklaring är att det enligt granskarna nästan bara förekom webbansökningar i föräldrapenningärenden, medan det i sjukpenningärenden fanns fler pappersansökningar. När ansökan görs via webben kan den inte skickas in utan att man svarat på de obligatoriska frågorna.

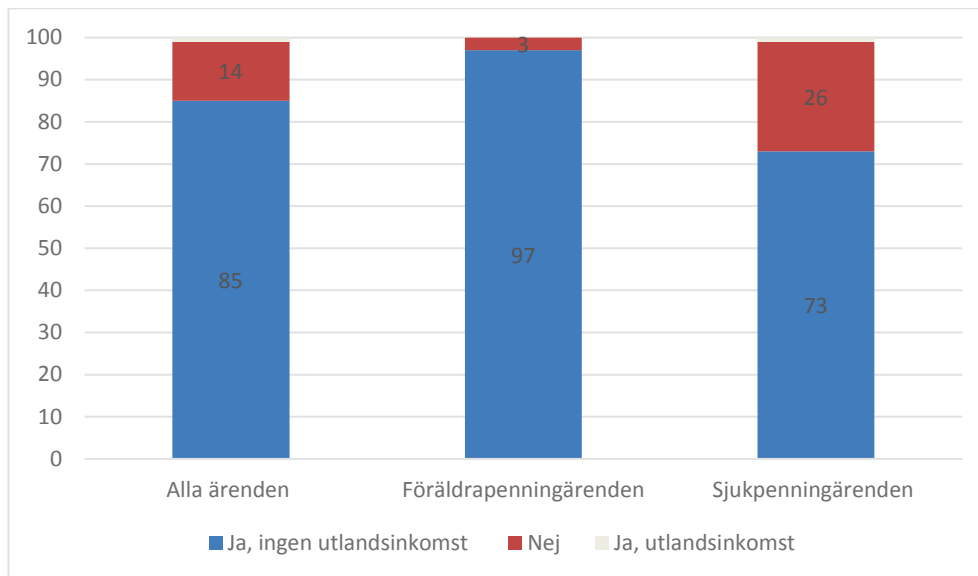
Granskarna noterade att handläggaren inte alltid begärde komplettering i de fall den sökande inte besvarat frågan om utlandsarbete, trots att uppgiften är viktig för prövningen av försäkringstillhörighet och SGI. Det förekom också att man kunde utläsa i journalen att handläggaren antagit att den sökande kryssat fel när hen uppgett arbete i annat land, utan att utreda om så var fallet.

Har den sökande lämnat uppgift om utländska inkomster?

Diagrammet nedan visar i vilken utsträckning den sökande lämnat uppgift om eventuell inkomst från annat land.

Diagram 5 Har den sökande lämnat uppgift om huruvida hen får någon inkomst från något annat land?

Andel (procent) av alla 800 granskade ärenden samt uppdelat på föräldrapenningärenden (400 ärenden) respektive sjukpenningärenden (400 ärenden).

I de allra flesta ärendena (85 procent) fanns det uppgifter om eventuell utlandsinkomst men även här fanns det viss skillnad mellan ärendeslagen. I drygt en fjärdedel (26 procent) av sjukpenningärendena saknades sådana uppgifter, medan motsvarande bara gällde tre procent av föräldrapenningärendena. I några få ärenden hade den sökande uppgett att hen får inkomst från något annat land.

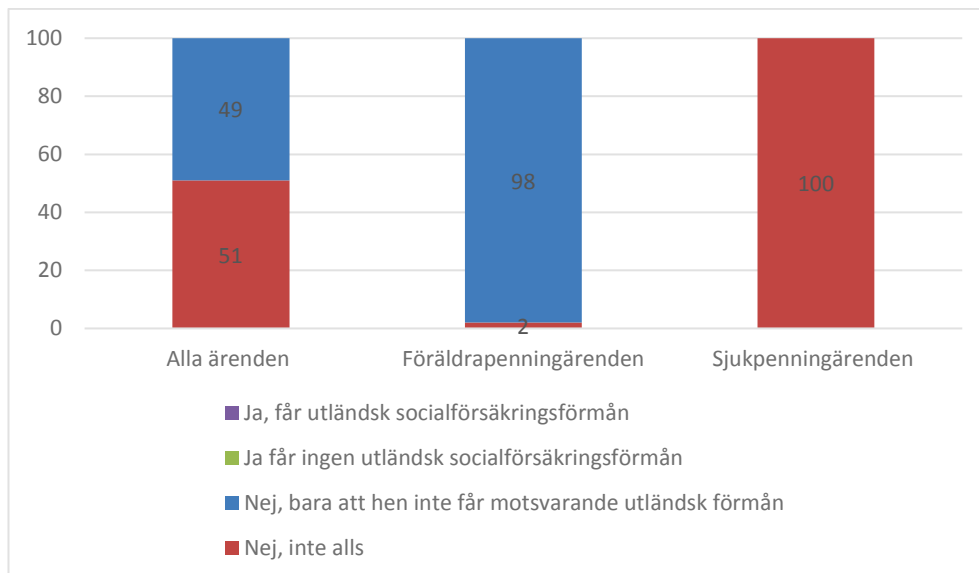
Precis som när det gäller arbete i annat land hänger skillnaderna samman med olika utformningar av ansökningsblanketterna samt en högre förekomst av webbansökningar i föräldrapenningärendena. Även när det gäller denna fråga noterade granskarna att handläggarna inte alltid begär komplettering när svar saknas eller när svaret är att den sökande har inkomst från något annat land.

Har den sökande lämnat uppgift om utländska socialförsäkringsförmåner?

Det är viktigt att utreda om den sökande får socialförsäkringsförmåner från något annat land eftersom det dels kan påverka bedömningen av försäkringstillhörigheten och dels kan leda till att avräkning ska göras från en eventuell svensk föräldrapenning eller sjukpenning. Diagrammet nedan visar i vilken utsträckning den sökande lämnat uppgift om eventuell socialförsäkringsförmån från något annat land.

Diagram 6 Har den sökande lämnat uppgift om huruvida hen får någon socialförsäkringsförmån från något annat land?

Andel (procent) av alla 800 granskade ärenden samt uppdelat på föräldrapenningärenden (400 ärenden) respektive sjukpenningärenden (400 ärenden).

Som framgår av diagrammet saknades det i sjukpenningärendena helt uppgifter om den sökande fick någon socialförsäkringsförmån från något annat land. I föräldrapenningärendena fanns det däremot nästan alltid uppgifter om att den sökande inte fick utländsk föräldrapenning. Däremot fanns det inte heller i föräldrapenningärendena någon mer heltäckande uppgift om eventuell socialförsäkringsförmån från något annat land, vilket gör det svårt att bedöma om den sökande omfattas av svensk socialförsäkring.

Även i denna fråga hänger skillnaderna mellan förmånerna samman med olika utformningar av ansökningsblanketterna samt en högre förekomst av webbansökningar i föräldrapenningärendena. Brister när det gäller att begära komplettering då svar saknades noterades också på detta område.

Har det startats ett FTH-ärende med anledning av det aktuella förmånsärendet?

Om den sökande inte finns registrerad som försäkrad hos Försäkringskassan sedan tidigare eller om förmånshandläggaren bedömer att uppgifterna i ansökan eller i ärendet i övrigt visar att försäkringstillhörigheten behöver utredas så startar förmånshandläggaren ett FTH-ärende i ÄHS. FTH-ärendet handläggs av en särskild FTH-handläggare.

Uppföljningen visade att det var mycket ovanligt att ansökan föranledde förmånshandläggaren att starta ett FTH-ärende. Det hade gjorts i totalt fem av de 800 granskade ärendena, det vill säga mindre än en procent. Två av dessa ärenden gällde föräldrapenning och tre avsåg sjukpenning.

Har det startats ett SGI-ärende med anledning av det aktuella förmånsärendet?

Så som Försäkringskassans handläggning av SGI är utformad hanteras vissa ärenden helt automatiserat. Det gäller ärenden där den sökande redan har en fastställd SGI och hen inte lämnar några nya uppgifter om inkomst eller arbetstid i sin ansökan. I dessa fall fastställs den tidigare SGI:n maskinellt genom en standardiserad journalanteckning i förmånsärendets journal: "SGI fastställs enligt tidigare registrerad uppgift".

Om den sökande inte har någon SGI registrerad sedan tidigare, om hen lämnar nya uppgifter om inkomst eller arbetstid i ansökan samt i vissa ytterligare situationer startar systemet ett SGI-ärende automatiskt. Om handläggaren ser behov av att utreda SGI:n i andra situationer kan hen starta ett SGI-ärende manuellt. De flesta SGI-ärenden hanteras av förmåns-handläggaren själv men vissa särskilt utredningskrävande SGI-ärenden, till exempel för egenföretagare, handläggs av särskilda SGI-handläggare.

Det hade startats ett SGI-ärende i 40 procent av alla ärenden, men skillnaderna mellan ärendeslagen var ganska stora. 67 procent av sjukpenningärendena men bara 14 procent av föräldrapenningärendena hade föranlett ett SGI-ärende. Skillnaden ligger i linje med att det i sjukpenningärendena var vanligare att den sökande angav en ny inkomst.

En iakttagelse som granskarna gjorde var att i de fall ett SGI-ärende startades och handläggaren begärde inkomstuppgifter från arbetsgivare så visade det sig ibland att dessa uppgifter avvek från dem som den sökande själv hade lämnat. Vi har inte någon kvantitativ uppgift om hur vanligt förekommande detta var eller om det vanligaste i så fall var att arbetsgivarens uppgifter understeg eller översteg den sökandes uppgifter. Men det framkom på analysmötet med granskarna att deras bild var att det var vanligare att den sökande hade lämnat en för hög inkomstuppgift, även om det motsatta också förekom.

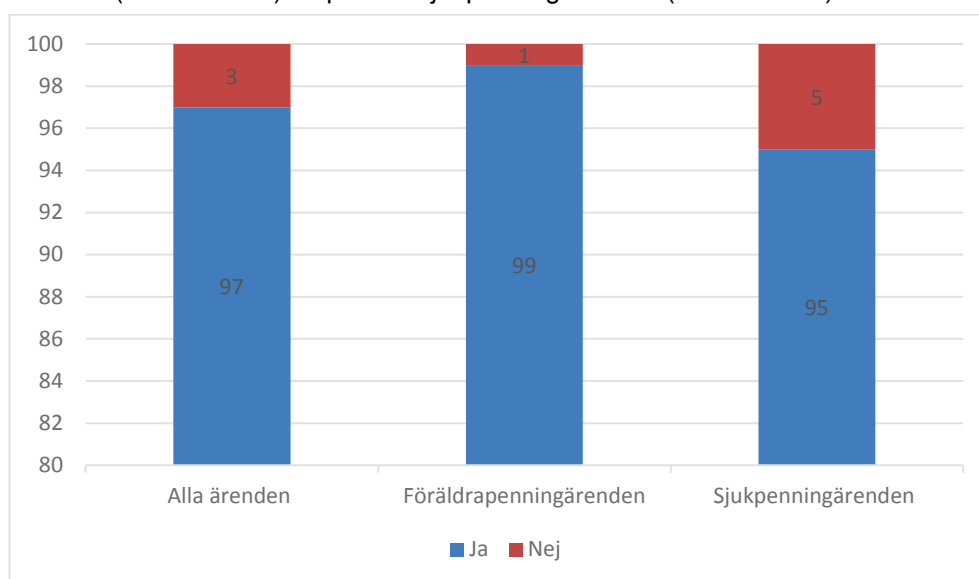
Det faktum att ett SGI-ärende startats innebar dock inte alltid att man utredde inkomsten närmare genom att hämta in uppgifter från arbetsgivaren eller på något annat sätt. SGI-ärendet ledde inte sällan till att den sökandes SGI fastställdes enbart utifrån de uppgifter som hen själv lämnat. Handläggarens motivering var då som regel att inkomstökningen var högst 3,5 procent per år i förhållande till tidigare SGI eller att ökningen var rimlig trots att den var högre än så. Enligt det allmänna rådet (RAR 2002:2) till 110 kap. 13 § första stycket SFB är detta möjligt om höjningen med hänsyn till omständigheterna framstår som rimlig.

Är utredningen tillräcklig för att bedöma den sökandes försäkringstillhörighet?

Som ett led i uppföljningen har granskarna fått bedöma om de uppgifter som fanns tillgängliga sammantaget var tillräckliga för att bedöma om den sökande omfattades av svensk socialförsäkring och var försäkrad för arbetsbaserade förmåner. Diagrammet nedan visar resultatet.

Diagram 7 Bedömer du att utredningen är tillräcklig för att bedöma om den sökande omfattades av den svenska socialförsäkringen och var försäkrad för arbetsbaserade inkomster under den aktuella utbetalningsperioden?

Andel (procent) av alla 800 granskade ärenden samt uppdelat på föräldrapenningärenden (400 ärenden) respektive sjukpenningärenden (400 ärenden).

Som framgår var det bara tre procent av ärendena som bedömdes otillräckligt utreda när det gäller försäkringstillhörighet. Det motsvarar 24 ärenden. Ser man specifikt till sjukpenningärendena var det fem procent av dessa (19 ärenden) som bedömdes otillräckligt utreda, medan motsvarande siffra i föräldrapenningärendena var en procent (fem ärenden). Skillnaden mellan ärendeslagen var signifikant ($p < 0,05$)¹.

När man värderar detta resultat måste man dock komma ihåg att det i nästan en tredjedel av alla ärenden (29 procent) saknades uppgifter om eventuellt utlandsarbete, att det i 14 procent av alla ärendena saknades uppgift om

¹ Det test som använts är chi2.

eventuell utlandsinkomst och att det inte i något av de granskade ärendena fanns heltäckande uppgifter om eventuella socialförsäkringsförmåner från något annat land (se avsnittet Vilka uppgifter finns i ärendena). Sådana uppgifter är centrala för att fånga upp ärenden där den sökande eventuellt inte omfattas av svensk lagstiftning eller inte är försäkrad för arbetsbaserade förmåner.

Förklaringen till hur granskarnas bedömningar när det gäller frågan om tillräcklig utredning hänger samman med det faktum att det relativt ofta saknades relevant information kom fram vid analysmötet med granskarna. Granskarna poängterade då att de oftast bedömt utredningen som tillräcklig för att ta ställning till försäkringstillhörighet därför att det inte kom fram några impulser i ärendena som *talade mot* att den sökande tillhörde svensk socialförsäkring och var försäkrad för arbetsbaserade förmåner. De framhöll att det med nuvarande utformning av ansökningsblanketter och med nuvarande handlägningsprocesser generellt sett är svårt att fånga sådana impulser. Information som Försäkringskassan inte efterfrågar kommer inte in av sig själv, och det kan leda till att felaktigheter inte upptäcks eller upptäcks först efter att ersättning betalats ut.

Man bör i detta sammanhang framhålla att uppföljningen avser ett slumpmässigt urval av personer som beviljats sjukpenning respektive föräldrapenning. Troligen har en stor majoritet aldrig bott eller arbetat utomlands.

Ur rättslig synvinkel är det dock den som ansöker om en förmån som har att visa att hen uppfyller villkoren för den. När det gäller socialförsäkringsförmåner inkluderar det att visa att man omfattas av den svenska socialförsäkringen och är försäkrad för den aktuella förmånen. Det är med andra ord den försäkrade som har bevisbördan. Men i princip innebär nuvarande handläggning – och de bedömningar som gjorts i denna uppföljning – att en omvänd bevisbörda tillämpas. Det är först när det kommer fram något som talar emot att den sökande inte omfattas av den svenska socialförsäkringen och är försäkrad för arbetsbaserade förmåner som man i praktiken kräver att den sökande ska visa att dessa villkor är uppfyllda.

Det bör noteras att vi vid granskningen har använt oss av fler uppgifter än vad handläggarna har gjort, i vart fall utifrån vad som framgår av dokumentationen i ärendet. Granskarna har till exempel i samtliga ärenden tagit del av uppgifter om medborgarskap, folkbokföring och eventuell särskild utdelningsadress eller utlandsadress som finns i bilden med personuppgifter i ÄHS. Detsamma gäller uppgifter om tidigare SGI-beslut och fastställd förvärvsinkomst som finns i 030-bilden i TP-systemet.

Granskarna observerade att det sällan framgår i ärendena om handläggarna tagit del av uppgifter i IT-systemen som har betydelse för bedömningen av försäkringstillhörigheten och beaktat dem i sin bedömning. När man i ett ärende hämtar uppgifter från IT-systemen och lägger dem till grund för beslutet ska uppgifterna tillföras ärendet, antingen genom att en skärmdump sparas i akten eller att man antecknar vad bilden i IT-systemet visade (4 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen [2009:400], jfr Vägledning 2001:3 avsnitt 3.4). Det kan dock vara så att handläggarna tagit del av uppgifterna

men missat att tillföra dem till ärendet. Det går alltså inte att veta säkert om det rör sig om en dokumentationsbrist eller en brist i utredningen.

Granskarnas bild är att det oftare saknas uppgifter i de fall den sökande har använt en pappersblankett istället för att ansöka på webben (Mina sidor). Det är inte förvånande med tanke på att det är omöjligt att skicka iväg sin webbansökan om man inte svarat på alla obligatoriska frågor. Det talar för att det är angeläget att få så många som möjligt att ansöka via webben, så att tidskrävande kompletteringar kan undvikas.

Men granskarna noterade också att handläggarna ibland inte begärde komplettering av en pappersansökan i de fall den var ofullständigt ifylld i de delar som tar sikte på försäkringstillhörighet och SGI. Om den sökande till exempel inte hade svarat på frågan om hen arbetat eller skulle arbeta utomlands förekom det att handläggaren inte begärde komplettering. Det kan eventuellt indikera att det finns en bristande kunskap och förståelse för hur central frågan om försäkringstillhörighet är, och att man som handläggare tenderar att enbart fokusera på förmånsreglerna som sådana. En annan förklaring skulle kunna vara tidsbrist i handläggningen.

Vilka uppgifter saknades i de bristfälligt utredda ärendena?

I de 24 ärenden där granskaren angett att utredningen var otillräcklig fick hen i fritext ange vad det var som var otillräckligt utrett. I det följande finns en beskrivning av dessa svar, med exempel.

Medborgare i annat EU/EES-land eller Schweiz

Även för sökande som var medborgare i ett annat EU/EES-land eller i Schweiz förekom det ibland brister. Utredningsbrister som förekom specifikt för denna kategori handlade om att man borde ha utrett närmare om myndigheten i hemlandet fortfarande betraktade den sökande som försäkrad där eller när hemlandets försäkring ansågs ha upphört. Så var det i följande två exempel.

I utredningen finns olika uppgifter om hur länge han var försäkrad i Norge. Försäkringskassan har inte stämt av med NAV vilken uppgift som är rätt.

Den sökande har arbetat i Norge och varit avregistrerad så som omfattad av norsk socialförsäkring. Det borde ha hämtats in uppgifter från NAV om att han inte fortfarande omfattas av norsk socialförsäkring och uppbär någon typ av förmån därifrån.

Andra utredningsbrister som noterades för denna kategori handlade om att granskaren ansåg att man borde ha utrett mer var den sökande faktiskt arbetade, det vill säga i Sverige eller i hemlandet. Så var fallet i dessa tre ärenden.

Den sökande är dansk medborgare och har i ansökan uppgett att hela eller delar av inkomsten kommer från arbete i annat land. Enligt journalanteckning har handläggaren ringt honom och frågat om han har någon utländsk arbetsgivare och fått ett nekande svar. Frågan är dock felställd, eftersom det relevanta primärt är var han rent faktiskt utför arbetet. Han har ett eget aktiebolag i byggbranschen och bor i Skåne nära Öresundsbron. Det borde utredas var han arbetar och om han ska anses försäkrad i Sverige eller Danmark.

Den sökande är polsk medborgare och arbetar i ett eget aktiebolag. Han har inte lämnat uppgift i ansökan om eventuellt utlandsarbete, eventuell utländsk inkomst eller eventuell föräldrapenning eller annan socialförsäkringsförmån från annat land. Det finns ingen FTH-utredning i ÄHS men han är registrerad i systemen sedan 2006. Borde utredas vidare.

Den sökande är egenföretagare och har en sambo som arbetar i Norge. Båda är folkbokförda i Sverige men det tycks som att de har bostad i båda länderna. Man borde ha utrett mer var de faktiskt bor och i vilken mån den sökande utför sitt arbete i Sverige eller Norge.

Uppgifter saknas eller har inte beaktats

Det förekommer också att granskarna ansett att utredningen är otillräcklig därför att den sökande inte besvarat relevanta frågor i ansökan. Så var det i följande två exempel.

Det framgår inte om den sökande får inkomster från sitt hemland eller något annat land.

Det saknas uppgift om den sökande har inkomster från utlandet och om hen har socialförsäkringsförmån från annat land.

Det förekom också att den sökande faktiskt lämnat uppgifter som talar för att hen inte omfattas av svensk socialförsäkring men att dessa inte har utretts vidare och beaktats vid prövningen. Så var det i följande två exempel.

Den sökande uppger att årsinkomsten kommer från arbete utomlands. Dessa omständigheter är inte utredda.

Den sökande kan ha uppgett fel, men på blanketten anges att hon helt eller delvis har inkomster från annat land. Hon uppger samtidigt att hon arbetar noll procent på arbetet i Sverige. Möjligen språkförbistring men måste utredas vidare.

Oklarheter vad gäller arbetsgivare eller inkomster

Det förekom att granskarna bedömde att utredningen var otillräcklig på grund av vissa oklarheter när det gäller arbetsgivare eller inkomster.

Det kunde till exempel handla om att den sökande uppgav en betydligt lägre inkomst än tidigare eller angav att inkomsterna var oregelbundna. Det skulle eventuellt kunna betyda att den sökande periodvis inte arbetade alls och efter tre månaders efterskydd därför inte längre var försäkrad för arbetsbaserade förmåner. Det skulle också kunna innebära att hen arbetade i något

annat land och eventuellt också var bosatt i något annat land. Här följer två exempel som handlar om sådana situationer.

Oregelbundet arbete och mycket låg inkomst emellanåt. Bör utreda om, när och var den sökande arbetar.

Den sökande är egenföretagare och det har inte någonsin gjorts någon utredning om hur hen arbetat. Fastställd förvärvsinkomst för inkomståret 2015 var långt över vad hen anger som inkomst idag. Borde utredas mer.

Det kunde också handla om att uppgifterna framstod som konstiga eller motsägelsefulla, till exempel om den försäkrade inte anmält ny inkomst trots att det gått mycket lång tid sedan tidigare SGI fastställdes eller om det i ett sjukpenningärende inte finns någon sjukanmälan från den arbetsgivare som sökanden uppgett. Här finns två exempel på sådana situationer.

Det har gått mer än sju år sedan SGI registrerades men ändå anger den sökande ingen ny inkomst i ansökan. Jag kan inte se någon sjukanmälan från en arbetsgivare. Det borde ha utretts mer om den sökande har arbete eller om han är försäkrad av annan anledning.

Den sökande har bytt arbetsgivare men uppger trots det samma inkomst som tidigare. Det borde utredas.

Oklart om den sökande faktiskt börjat arbeta eller om hen har haft en obruten kedja av SGI-skydd

Det förekom ärenden där det var oklart om den sökande hade börjat arbeta eller om hen hade haft en obruten kedja av SGI-skydd sedan hen senast arbetade.

Ett exempel på när det var oklart om den sökande faktiskt påbörjat ett arbete var detta:

Den sökande uppger att hen startat företag precis i anslutning till halv sjukskrivning. Det är oklart om hen de facto arbetat. Det behövs ytterligare underlag. Handläggare har endast tittat på SGI, inte om hen omfattas av SFB.

Här följer några exempel på när det var oklart om den sökande haft en obruten kedja av SGI-skydd sedan hen senast arbetade.

Den sökande har varit tjänstledig för studier och haft vilande SGI. Det är oklart om hen återgått i arbete efter att studierna avbrutits eller har varit försäkrad på annan grund därefter.

Den sökande är arbetslös och det borde utredas närmare när anställningen upphörde. Den uppgiften (och inkomstuppgift) borde hämtats in från den tidigare arbetsgivaren, inte från den sökande.

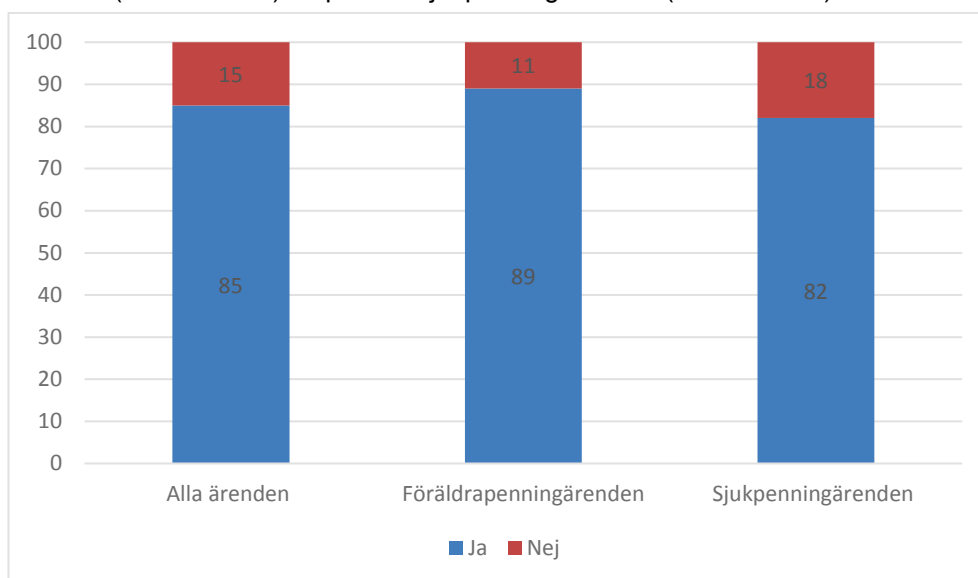
Enligt uppgift från Arbetsförmedlingen har den sökande varit inskriven som arbetssökande där den senaste tiden. Uppgifterna i ansökan avser en tidigare uppgiven arbetsgivare. Oklart om och när hen har arbetat eller varit arbetssökande.

Är utredningen tillräcklig för att fastställa den sökandes SGI?

Som ett led i uppföljningen har granskarna fått bedöma om de uppgifter som fanns tillgängliga sammantaget var tillräckliga för att fastställa den sökandes SGI. Diagrammet nedan visar resultatet.

Diagram 8 Bedömer du att utredningen är tillräcklig för att fastställa den sökandes SGI för den aktuella utbetalningsperioden?

Andel (procent) av alla 800 granskade ärenden samt uppdelat på föräldrapenningärenden (400 ärenden) respektive sjukpenningärenden (400 ärenden).

Som framgår bedömdes utredningen tillräcklig för att fastställa SGI:n i en klar majoritet av ärendena, 85 procent. Utredningen var otillräcklig i 15 procent av ärendena, vilket motsvarar 119 ärenden.

För föräldrapenning var utredningen otillräcklig i 11 procent av ärendena (45 ärenden) och för sjukpenning i 18 procent av ärendena (74 ärenden). Skillnaden mellan ärendeslagen var signifikant ($p < 0,05$).²

² Det test som använts är chi2.

Vid analysmötet med granskarna framkom att de, enligt deras egen bedömning, varit generösa i sin syn på vad som var tillräcklig utredning. Det ligger i linje med RAR 2002:2, som säger att man normalt inte ska utreda SGI:n om det finns en registrerad SGI sedan tidigare och

- den sökande inte anmäler någon inkomstökning alls,
- anmäler en ökning som är maximalt 3,5 procent högre per år jämfört med tidigare SGI, eller
- anmäler en högre löneökning men denna framstår som rimlig med hänsyn till andra omständigheter.

Enligt det allmänna rådet ska inkomsten dock alltid utredas om det finns anledning att anta att uppgifterna är felaktiga eller om det finns något annat som tyder på att omständigheterna har förändrats. Det gäller oavsett om den sökande anger ny inkomst eller inte. Vad som skulle kunna ge anledning att anta att uppgifterna är felaktiga eller att omständigheterna har förändrats finns dock inte beskrivet någonstans, utöver exemplet att arbetstidens omfattning har minskat.

Vid granskningen har vi dock noterat ett antal ärenden där den fastställda SGI:n eller den nya inkomstuppgiften som den sökande lämnat avviker markant från den förvärvsinkomst som Skatteverket fastställt och som framgår i Försäkringskassans register. Detta skulle kunna tyda på att den inkomstuppgift som Försäkringskassan fått är felaktig eller har ändrats. Det kan finnas rimliga förklaringar till skillnaderna, men för att bedöma det kan det behövas ytterligare utredning.

I de förmånsärenden som hanteras helt maskinellt i SGI-hänseende gör systemet ingen kontroll av fastställd SGI i relation till den av Skatteverket fastställda förvärvsinkomsten. Som framgått tidigare var 68 procent av de granskade förmånsärendena sådana där det inte startats något SGI-ärende, det vill säga de hanterades helt maskinellt i SGI-hänseende. I resterande fall hade det startats ett SGI-ärende, och i dessa ärenden kunde man ibland utläsa att handläggaren tagit hänsyn till den av Skatteverket fastställda förvärvsinkomsten. Det handlade då främst om situationer då handläggaren bedömde att den nya inkomstuppgiften som den sökande angett var rimlig trots att den var betydligt högre än den tidigare fastställda SGI:n.

I de maskinellt hanterade ärenden där det fanns en mycket stor diskrepans mellan den av Skatteverket fastställda förvärvsinkomsten och den fastställda SGI:n och det saknades uppgifter som förklarade skillnaden ansåg granskarna att utredningen var otillräcklig. Detsamma gäller i de fall där den sökande angett en ny inkomst och denna var mycket högre än den fastställda förvärvsinkomsten utan att skillnaden kunde förklaras utifrån uppgifter som var kända av Försäkringskassan.

Det bör framhållas att granskarnas bedömningar har gjorts med utgångspunkt i den handlägningsprocess som finns för SGI, vilket innebär att det sällan ställs krav på att den sökande ska styrka sina uppgifter med underlag till exempel från arbetsgivaren. Granskarna har alltså haft som utgångspunkt

att uppgifter som den sökande själv lämnar kan godtas om det inte i det enskilda fallet finns något som talar för att uppgiften bör styrkas med intyg eller dylikt.

Granskarna noterade att i de fall handläggaren begärde inkomstuppgifter från arbetsgivaren visade det sig ibland att den sökande angett för hög inkomst i sin ansökan. Detta syns inte i resultaten eftersom beslutet i slutändan blev rätt. Det kan däremot indikera att det förekommer ärenden där den sökande angett fel inkomst men där detta inte upptäcks eftersom Försäkringskassan inte kräver att den sökande styrker sin inkomst.

Vilka uppgifter saknades i de bristfälligt utredda ärendena?

I de 119 ärenden där granskaren angett att utredningen var otillräcklig fick hen i fritext ange vad det var som var otillräckligt utrett. I det följande finns en beskrivning av dessa svar, med exempel.

Oklart om den sökande omfattas av svensk socialförsäkring och är försäkrad för arbetsbaserade förmåner

En förutsättning för att fastställa SGI för en person är att hen tillhör svensk socialförsäkring och är försäkrad för arbetsbaserade förmåner. Det innebär att granskarna i en del ärenden ansett utredningen av SGI otillräcklig på samma grunder som de ansett att utredningen av försäkringstillhörighet var otillräcklig i ärendet. Följande exempel handlar om ärenden där granskarna angett en sådan motivering till att SGI-utredningen var otillräcklig.

Dels finns det oklarheter om försäkringstillhörigheten (borde den sökande anses försäkrad i Danmark?), dels har han inte styrkt inkomsten från hans egna aktiebolag. Den är markant högre än tidigare SGI och dessutom cirka 100 000 högre än senaste fastställda förvärvsinkomsten.

Oklar försäkringstillhörighet. Den sökande är egenföretagare med sambo som arbetar i Norge. Båda är folkbokförda i Sverige men man borde utrett mer var den sökande faktiskt bor och arbetar med tanke på att paret verkar ha en bostad i båda länderna och eftersom den sökandes arbete verkar vara platsoberoende.

Ny inkomst har inte styrkts och är betydligt högre än fastställd SGI

En vanligt förekommande förklaring till att granskaren bedömde att SGI-utredningen var otillräcklig var att den sökande angav en betydande inkomstökning i förhållande till den tidigare fastställda SGI:n och att handläggaren hade godtagit denna uppgift utan att begära uppgifter från arbetsgivaren. Kommentarererna nedan exemplifierar detta.

Den uppgivna inkomsten är mer än 3,5 procent högre än tidigare SGI, som registrerades ganska nyligen. Borde ha styrkt med arbetsgivarintyg eller liknande.

Ny arbetsgivare, stor höjning av inkomsten (ca 60 000 kr på åtta månader). Jag anser att man borde hämtat in uppgifter från arbetsgivaren.

Höjningen är ca 86 000 kr, jag anser att inkomsten borde kontrollerats med arbetsgivaren.

Det skiljer mycket från föregående SGI och även senaste fastställda förvärvsinkomsten. Man behöver därför komplettera med uppgifter från arbetsgivaren för att vara säker på de uppgivna uppgifterna.

Det förekom att handläggaren begärt in uppgifter från arbetsgivaren men att granskaren ändå ansåg att utredningen var otillräcklig.

Lönen är höjd med 215 000. Det finns inkomstuppgifter från arbetsgivaren men det finns en diskrepans mellan dessa och uppgiften om ackumulerad lön som finns på lönespecifikationen. Man borde utreda mer varför uppgifterna skiljer sig åt.

Ny inkomst har inte styrkts och är betydligt högre än den senaste fastställda förvärvsinkomsten

Det var inte bara när det handlade om en stor inkomstökning i förhållande till tidigare SGI som granskarna ansåg att handläggaren borde ha utrett mer genom att begära in arbetsgivaruppgifter. Det fanns också ärenden där differensen mellan den nya inkomsten och tidigare SGI var ganska liten, men där den senaste fastställda förvärvsinkomsten avvek markant från såväl den nya inkomstuppgiften som den tidigare SGI:n.

Fastställd förvärvsinkomst är betydligt lägre än vad han nu uppger. Behöver kontrolleras.

Fastställd förvärvsinkomst för inkomstår 2015 var 66 600 kronor och anmäld inkomst 305 000, en skillnad på 238 400. Handläggaren borde ha kontrollerat med arbetsgivaren.

Ny inkomstuppgift har lämnats och det har gått många år sedan föregående SGI fastställdes

Enligt det allmänna rådet (RAR 2002:2) behövs det inte någon utredning om det finns en SGI registrerad sedan tidigare och den nya inkomsten är maximalt 3,5 procent högre per år eller i övrigt framstår som rimlig. Det allmänna rådet gör inte någon skillnad på hur gammal den tidigare SGI:n är men det anges att inkomsten alltid ska utredas om det finns anledning att anta att uppgifterna är felaktiga eller omständigheter av betydelse för SGI har förändrats.

Det fanns några ärenden där granskarna ansåg att det faktum att tidigare SGI fastställts för mycket länge sedan var en omständighet som, tillsammans med andra omständigheter, talade för att inkomsten borde styrkas. Här finns några exempel på detta.

Tidigare SGI var sex år gammal och den nya inkomsten är nästan dubbelt så hög. Borde styrkas med arbetsgivarintyg eller liknande.

Tidigare SGI nästan femton år gammal. Handläggaren har bara gjort en rimlighetsbedömning utifrån yrke och fastställd förvärvsinkomst men inkomsten borde ha styrkts.

Tidigare SGI var tio år gammal och den sökande har nu själv lämnat uppgift om ny arbetsgivare och ny inkomst, dubbelt så hög som den gamla SGI:n och även högre än fastställd förvärvsinkomst. Borde styrkts.

Ingen ny inkomstuppgift men fastställd SGI är betydligt högre än den senaste fastställda förvärvsinkomsten

En del av de otillräckligt utredda ärendena var sådana där den sökande inte anmält någon ny inkomst men där granskaren noterat att den fastställda SGI:n var klart högre än den senaste fastställda förvärvsinkomsten. Granskaren bedömde därför att den fastställda SGI:n eventuellt kunde vara felaktig och att man därför borde ha utrett ärendet mer, trots att den sökande inte anmält någon ny inkomst. Nedan följer några exempel på sådana ärenden.

Fastställd SGI är från 151127, fastställd förvärvsinkomst 2015 är 159 000 kr lägre. Borde utredas. Systemet har beslutat.

Det skiljer 76 000 kr mellan tidigare SGI som fastställts från 151102 och den fastställda förvärvsinkomsten för 2015. Detta borde utredas närmare. Systemet har tagit beslut.

Fastställda förvärvsinkomster för 2015 är lägre än SGI som registrerats 2014, sedan har SGI höjts ytterligare 2016. Inkomsten borde utredas med arbetsgivaren.

Inkomsten 2015 är 112 200 kr SGI från maj 2015 är 231 800 på deltid. Här finns anledning att kontrollera med arbetsgivaren.

Borde utredas. Det skiljer 188 000 kr mellan registrerad årsinkomst och fastställd förvärvsinkomst 2015.

Vid analysmötet med granskarna kom det fram att även det tidigare SGI-beslutet, eller flera tidigare SGI-beslut, ofta fattats enbart utifrån den sökandes egna uppgifter. Det var inte ovanligt att man inte kunde finna några styrkta uppgifter i något enda av de SGI-beslut som tidigare fattats för den sökande.

Det har gått lång tid sedan föregående SGI fastställdes men den sökande uppger ändå ingen ny inkomst

Eftersom inkomsten vanligtvis varierar, och oftast ökar, över tid kan en helt oförändrad inkomst under ett flertal år vara en impuls till utredning. Så bedömde granskarna det i följande exempel.

Den sökande har inte ändrat SGI på mer sju år, anger ingen ny inkomst i ansökan. Kan inte se någon sjukanmälan från en arbetsgivare. Finns inte uppgifter om arbetslöshet. Borde utretts mer om den sökande har arbete och vilken inkomst han i så fall har.

Egenföretagare

Att fastställa SGI för den som har en enskild firma och har inkomst av annat förvärvsarbete är ofta mer komplext än för den som har en anställning.

Granskarna noterade flera ärenden som avsåg egenföretagare och som de ansåg borde ha utretts mer. Här följer några exempel.

Den sökande är egenföretagare men har de senaste tre åren antingen haft ett underskott eller ett mycket litet överskott. Han har låg fastställd förvärvsinkomst senaste åren. Han har begärt att få sin SGI baserad på inkomst från hustruns egna företag och detta har godtagits. Borde ha utretts mer.

Den sökande är egenföretagare och anmäler ingen ny inkomst men den sedan länge fastställda SGI:n är tre gånger så hög som fastställd förvärvsinkomst 2015. Det borde utredas om SGI:n är rätt.

Den sökande är egenföretagare och SGI:n är flera år gammal. Hen anger ingen ny inkomst. I ÅHS framgår att hens pensionsgrundande inkomst (PGI) har varit lägre de senaste åren än det år då SGI:n fastställdes. Aktuell inkomst borde ha utretts.

Den sökande har egen firma och har därutöver nyligen börjat en halvtidsanställning. Ny SGI fastställs utifrån dels deklarerade inkomster för firman under senaste tre åren dels hennes egna muntliga uppgifter om lön i anställningen. Man har dock inte utrett om hon kommer att arbeta och tjäna mindre i firman nu när hon även jobbar halvtid som anställd.

Den som har en firma som är i ett uppbyggnadsskede kan under vissa förutsättningar få sin SGI fastställd utifrån en jämförelseinkomst istället för utifrån de inkomster som faktiskt kan förväntas i firman. Från och med 1 augusti 2018 gäller detsamma för den som arbetar i ett eget aktiebolag.

Granskarna noterade några ärenden där en jämförelseinkomst hade legat till grund för SGI:n men där granskarna ansåg att handläggaren borde ha utrett mer.

Den sökande har varit egenföretagare inom filmanimering etc. sedan många år tillbaka och haft mycket låga inkomster. Några månader innan sjukfallet hade han börjat jobba med 3D-animeringar åt arkitektbyråer. Han har fått sin SGI fastställd utifrån en jämförelseinkomst på drygt 400 000 kr utifrån att det setts som en nystartad verksamhet. Jag bedömer dock att det är tveksamt om det ska ses så. Man borde utreda detta mer och dessutom utreda vilka uppdrag och inkomster som han faktiskt haft i verksamheten under 2016 och början av 2017.

Det är riktigt att fastställa SGI utifrån uppbyggnadsskede. Fastställd SGI ligger dock 86 000 kr över vad liknande arbete gör för en anställd och man har inte utrett och tagit ställning till i vilken mån han arbetar med arbetsuppgifter som motsvarar jämförelsearbetet respektive andra arbetsuppgifter (administration). Borde utredas mera.

Oklart om den sökande skyddat sin SGI

Det förekom också ärenden där det var otillräckligt utrett om den sökande skyddat en tidigare fastställd SGI.

Det framgår inte att hon skyddat sin tidigare SGI. Hon var inte arbets-sökande på AF utan avaktualiserad till arbete. Borde ha utretts mer.

Den sökande är arbetslös och det är otillräckligt utrett dels när anställningen upphörde, dels vilken inkomst han hade. Det finns bara uppgifter från den sökande, borde hämtats in från tidigare arbetsgivaren. Tidigare SGI är åtta år gammal.

Arbetet eller inkomsten är oregelbunden eller tidsbegränsad

Det fanns också några ärenden som skulle behöva utredas mer på grund av att inkomsterna var ojämnta eller osäkra.

Mot bakgrund av oregelbunden lön de senaste åren bör underlag för detta begäras in. Mycket låg inkomst, ibland ingen.

Hon hade en tillfällig anställning på ca fem månader. Den kan inte utan vidare läggas till grund för beräkning av SGI.

Enligt uppgift från arbetsgivaren har den sökande ett kort vikariat, ytterligare några veckor i tiden från telefonsamtalet med arbetsgivaren, och det är oklart om förlängning blir aktuellt. Det fanns ingen tidigare SGI registrerad. Jag bedömer att det är otillräckligt utrett om hen kan förväntas ha förvärvsinkomster med sådan varaktighet att en SGI kan fastställas.

Den sökande har varit partiellt tjänstledig i två omgångar (dessemellan sjukskriven och nu sjukskriven på nytt efter andra tjänstledighetens utgång). Det är inte utrett vad som planerats om den sökande inte blivit sjuk. Skulle hon verkligen ha återgått i heltidsarbete trots att hon inte arbetat heltid på flera år?

En bonus har räknats med i SGI:n men det saknas utredning om hur den beräknas och hur den har varit över tid. Det går därför inte att bedöma om den är varaktig eller vilken nivå som kan ses som varaktig.

SGI:n som är fastställd sedan tidigare består till en tredjedel av övertidsersättning. En närmare utredning av detta borde ha gjorts redan vid tidigare SGI-beslut och på nytt nu. Noterar även att det tidsbegränsade uppehållstillstånd som registrerats tidigare har löpt ut, oklart om det finns något nytt.

Bedömningen av försäkrings- tillhörighet och SGI

Försäkringstillhörighet

I samtliga fall där utredningen ansågs tillräcklig bedömde granskarna att den sökande omfattades av svensk socialförsäkring och var försäkrad för arbetsbaserade förmåner under den aktuella ersättningsperioden. I denna del var resultaten alltså mycket goda.

SGI

Även när det gäller SGI-bedömningarna var resultaten goda. I nästan alla ärenden där utredningen ansågs tillräcklig instämde granskarna i den SGI-bedömning som handläggaren gjort i samband med den aktuella perioden. Endast i ett ärende ansåg granskaren att en annan SGI borde ha fastställts, och det handlade då om att granskaren ansåg att SGI:n borde ha varit lägre. Detta ärende gällde föräldrapenning.

Att granskarna i så hög utsträckning instämde i bedömningen av SGI i de ärenden som var tillräckligt utredda bör förstås mot bakgrund av att bedömningsutrymmet är förhållandevis litet när det gäller SGI, bortsett från när det gäller beviskravet ”kan antas” i 25 kap. 2 § SFB. Frågan om det ”kan antas” att den sökande kommer att ha en viss inkomst tills vidare hänger nära samman med frågan om när utredningen är tillräcklig. I de fall det varit tveksamt om det kan antas att den sökande kommer ha en uppgiven inkomst tills vidare har granskarna som regel ansett att utredningen varit otillräcklig.

Övriga iakttagelser

Dokumentation

Vi har inte särskilt undersökt kvaliteten i dokumentationen i ärendena, men granskarna har under granskningen noterat att det finns en förbättringspotential på detta område.

Försäkringstillhörighet

I de förmånsärenden som inte medför att ett FTH-ärende startas, det vill säga den absoluta majoriteten, fanns det som regel någon form av journal-anteckning som tog sikte på bedömningen av försäkringstillhörighet. Det kunde till exempel stå "Tillhör den arbetsbaserade försäkringen: Ja" eller något liknande. Det är svårt att tolka vad detta innebär. Det går alltså inte att veta om handläggaren bara har kontrollerat om den sökande är registrerad i socialförsäkringsregistret eller om hen också har bedömt att den sökande omfattas av den svenska socialförsäkringen och är försäkrad för arbetsbaserade förmåner. I den mån en bedömning har gjorts går det inte att utläsa på vilka grunder den gjorts.

Eftersom Försäkringskassan vid varje ansökan om en förmån ska pröva om den sökande omfattas av svensk socialförsäkring och är försäkrad för den aktuella förmånen är det viktigt att det framgår i förmånsärendet vilken bedömning handläggaren gör i den frågan och vilka uppgifter som ligger till grund för bedömningen.

Det bör i detta sammanhang noteras att det många gånger inte framgick i bilden med personuppgifter i ÄHS vad den sökande bedömts vara försäkrad för när hen registrerades i socialförsäkringsregistret, det vill säga om hen bedömdes vara försäkrad för bosättningsbaserade förmåner, arbetsbaserade förmåner eller både och. I de fall det i förmånsärendet stod att den sökande var försäkrad för arbetsbaserade förmåner framgick det i personbilden i ÄHS som regel bara att hen var försäkrad, inte för vilken typ av förmåner (det vill säga arbetsbaserade eller bosättningsbaserade).

En förbättring är redan på gång i denna del. Från och med den 15 oktober 2018 kommer ÄHS att uppdateras så att det går att registrera specifikt vilka typer av förmåner en person bedömts vara försäkrad för; arbetsbaserade, bosättningsbaserade förmåner eller både och.

SGI

När det gäller SGI-ärenden noterade granskarna att motiveringen i journalen ibland var knapphändig när en ny SGI fastställdes och att därför ibland var svårt eller omöjligt att utläsa hur handläggaren räknat ut SGI:n.

Detta problem gällde särskilt försäkrade med inkomst av tjänst som baseras på oregelbundna inkomster. För försäkrade med inkomst av näringsverksamhet används ett särskilt beräkningsverktyg som sparas i akten och i dessa fall var dokumentationen som regel bra.

Generellt

Granskarna har också noterat att journalerna ibland är svåra att förstå för en utomstående eftersom det finns interna förkortningar. Det gäller såväl journaler i förmånsärendet som journaler i SGI-ärenden och FTH-ärenden. Man bör undvika att använda interna förkortningar, och i den mån de ändå används ska de alltid förklaras.

Ett annat dokumentationsproblem som vi har noterat i granskningen är att man hänvisar till handlingar som finns i andra ärenden genom att ange det andra ärendets ärende-ID. Alla uppgifter som har betydelse i ett ärende måste tillföras det ärendet (27 § förvaltningslagen och 4 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen). Det räcker alltså inte att bara hänvisa till uppgifter som finns i ett annat ärende, utan uppgifterna ska också tillföras det aktuella ärendet.

När det gäller dokumentation har vi också noterat att journalföringen av telefonsamtal, främst med arbetsgivaren, ibland brister. Det framgår inte alltid tydligt vem handläggaren har pratat med. När man journalför ett telefonsamtal ska personens namn och funktion alltid dokumenteras. För att underlätta om man behöver kontakta personen igen är det lämpligt att även dokumentera telefonnumret.

Sammanfattande diskussion och slutsatser

En grundläggande förutsättning för att få sjukpenning och föräldrapenning är att man omfattas av svensk lagstiftning och är försäkrad för de aktuella förmånerna. Med en ökad rörlighet över nationsgränser hamnar frågan om försäkringstillhörighet allt mer i fokus. Brister i utredning och bedömning av försäkringstillhörighet kan leda till att enskilda får ersättning på felaktiga grunder, att socialförsäkringsutgifterna ökar och att försäkringens legitimitet minskar. Regelverket om försäkringstillhörighet är komplext och för att tillämpa det korrekt krävs det ofta utförliga uppgifter om den sökande.

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) granskade nyligen Försäkringskassans kontroller av försäkringstillhörighet i ärenden om barnbidrag, föräldrapenning och sjukersättning, med anledning av ett regeringsuppdrag att analysera hur Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten arbetar för att identifiera och reducera risker för felaktiga utbetalningar i gränsöverskridande situationer.

ISF fann att Försäkringskassans kontroller för att motverka risken för felaktiga utbetalningar till följd av att en person bor eller arbetar utomlands inte är tillräckliga. Bristerna som ISF identifierade handlar primärt om att man i förmånshandläggningen inte identifierar de ärenden som behöver utredas av FTH-handläggarna. Enligt ISF kan det bero på att de maskinella kontrollerna eller förmånshandläggarna inte uppmärksammar vissa omständigheter i ärendena och att handläggarna eller systemen bedömer om den enskilde omfattas av den svenska socialförsäkringen utifrån tidigare bedömningar av försäkringstillhörighet som kan ha blivit inaktuella. ISF pekade också på att Försäkringskassan inte i tillräcklig omfattning använder ansökningsblanketterna för att få in aktuell information om var personen bor och arbetar, och att det därmed finns risk att man inte upptäcker enskilda som medvetet eller omedvetet inte upplyser om en utlandsvistelse som påverkar rätten till ersättning. (ISF, Rapport 2018:6 *Risker för felaktiga utbetalningar vid gränsöverskridande situationer*)

Resultatet av denna uppföljning ligger i linje med det som ISF fann. Uppföljningen visar att Försäkringskassans utredning av försäkringstillhörighet i samband med en ansökan om sjukpenning eller föräldrapenning som regel är begränsad till att kontrollera i ÄHS om den sökande är registrerad såsom försäkrad samt att kontrollera om det finns några uppgifter i ansökan som motsäger att den sökande omfattas av svensk socialförsäkring och är försäkrad för förmånen. Problemet med detta är dels att uppgifterna i ÄHS inte ger tillräcklig information om vilken bedömning av försäkringstillhörighet som tidigare gjorts, dels att ansökningsblanketterna inte efterfrågar tillräckliga uppgifter för att fånga upp ärenden där förhållandena har ändrats sedan den tidigare bedömningen gjordes.

Från och med den 15 oktober 2018 uppdateras ÄHS så att det går att registrera specifikt vilka typer av förmåner en person bedömts vara försäkrad för; arbetsbaserade, bosättningsbaserade eller både och. Det kommer att underlätta för handläggarna att få en tydlig bild av hur försäkringstillhörigheten har bedömts vid tidigare tillfälle. Eftersom omständigheterna kan ha förändrats sedan föregående bedömning är detta dock inte tillräckligt. Man måste vid varje ansökningstillfälle hämta in tillräckliga uppgifter för att kunna säkerställa att den försäkrade fortfarande omfattas av svensk lagstiftning och är försäkrad för arbetsbaserade förmåner.

Det framkom i uppföljningen att blanketterna för ansökan om sjukpenning respektive föräldrapenning är olika utformade i de delar som avser uppgifter som har betydelse för prövningen av försäkringstillhörighet, trots att det är samma uppgifter som behövs i denna del. Det framkom också att ingen av blanketterna egentligen efterfrågar tillräckliga uppgifter för att i enklare fall ta ställning till försäkringstillhörighet enbart utifrån ansökan och för att fånga upp de fall som kräver mer utredning för att försäkringstillhörigheten ska kunna bedömas.

Granskarna har i och för sig bedömt att de flesta ärendena var tillräckligt utredda, men den bedömningen har generellt grundats på att det inte fanns några uppgifter i ärendena som *talade emot* att den sökande omfattades av svensk lagstiftning och var försäkrad för arbetsbaserade förmåner. Detta är i enlighet med hur handläggningen och bedömningen i praktiken görs men som ISF framhållit medför det risk för att Försäkringskassan inte upptäcker enskilda som medvetet eller omedvetet låter bli att upplysa om omständigheter som påverkar rätten till ersättning. Uppgifter som inte efterfrågas i ansökan kommer knappast in av sig själv. Man riskerar att missa ärenden som skulle behöva utredas mer.

Eftersom uppföljningen avser ett slumpmässigt urval av ärenden för personer som ansökt om sjukpenning respektive föräldrapenning är den inte representativ för ärenden som specifikt gäller personer som bor eller arbetar utomlands, eller som har bott eller arbetat utomlands. Troligen har en stor majoritet av dem vars ärenden ingått i uppföljningen aldrig bott eller arbetat utomlands. I sådana fall behövs ingen omfattande utredning. Svårigheten ligger i att hitta de ärenden där en mer omfattande utredning behövs. För att fånga dessa ärenden behöver ansökningsblanketterna utvecklas.

ISF rekommenderade i sin rapport att Försäkringskassan skulle se över ansökningsblanketterna för samtliga förmåner så att de innehåller de frågor som behövs för att ge impulser om att försäkringstillhörigheten behöver utredas. I Försäkringskassans åtgärdsplan med anledning av ISF-rapporten (dnr 019440-2017) beslutade Försäkringskassans generaldirektör att ansökningsblanketterna – både pappersblanketter och digitala versioner – ska inventeras för att säkerställa att de tillgodoser behovet av information för bedömning av gränsöverskridande situationer. Det är Avdelningen för gemensamma försäkringsfrågor som är ansvariga för översynen, som enligt planen ska vara klar den 31 december 2018. Arbetet bedrivs delvis inom

projektet AUTO-FTH, där också det grundläggande arbetet med att fastställa vilka omständigheter som behöver kontrolleras för att bedöma försäkringstillhörigheten sker.

Uppföljningen visar också att dokumentationen av bedömning av försäkringstillhörighet behöver utvecklas. Det måste framgå i förmånsärendet om Försäkringskassan har bedömt att den sökande omfattas av svensk lagstiftning och är försäkrad för arbetsbaserade förmåner samt på vilka grunder denna bedömning har gjorts.

Det är svårt att veta om de brister som kommit fram i denna del primärt handlar om dokumentationsbrister eller om det är själva utredningen och bedömningen som varit bristfällig. Det är också svårt att veta vad bristerna beror på. En förklaring skulle kunna vara att handläggarna inte fullt ut förstått vikten av att utreda och bedöma försäkringstillhörighet eller hur denna utredning och bedömning ska göras. Att handläggarna inte begär kompletterande uppgifter ifall den sökande till exempel inte besvarat frågan om utlandsarbete i ansökan skulle kunna tala för att det handlar om kompetensbrister. Man bör hur som helst säkerställa att handläggarna har tillräcklig kompetens för att utreda och bedöma försäkringstillhörighet och att kraven på dokumentation är tydliga. När det gäller dokumentationskraven kan man förvänta sig att arbetet inom projektet AUTO-FTH kommer bidra till förtydliganden. Sannolikt kommer detta arbete också att bidra till att berörda försäkringsavdelningar lättare kan identifiera vilka eventuella kompetensgap som finns hos förmånshandläggarna och åtgärda dessa.

Ett mycket positivt resultat är att granskarna instämde i den bedömning av försäkringstillhörighet som handläggaren gjort i alla ärenden som var tillräckligt utredda. Den förbättringspotential som framkommit vad gäller försäkringstillhörighet ligger alltså i utredningen och dokumentationen.

Även när det gäller SGI är resultaten positiva när det gäller bedömningen. Av de tillräckligt utredda ärendena instämde granskarna i handläggarens bedömning i alla utom ett ärende. Men även i SGI-delen framkom det en potential att förbättra utredningen och dokumentationen.

Utredningen om SGI bedömdes otillräcklig i 15 procent av ärendena. Eftersom en SGI bara ska fastställas för den som omfattas av svensk lagstiftning och är försäkrad för arbetsbaserade förmåner så sammanfaller dessa ärenden delvis med de ärenden som bedömdes otillräckligt utredda vad gäller försäkringstillhörighet. Men de senare ärendena var betydligt färre än det totala antalet ärenden som var otillräckligt utredda vad gäller SGI, så merparten av utredningsbristerna vad gäller SGI avser alltså annat än försäkringstillhörighet.

I gruppen ärenden som var otillräckligt utredda i SGI-hänseende fanns en del typiskt sett svårutredda och svårbedömda ärenden, till exempel ärenden som gäller personer som har oregelbundna eller tidsbegränsade inkomster eller är egenföretagare. Men det fanns också mer ”vanliga” ärenden, där diskrepansen mellan granskarnas och handläggarnas bedömningar riktar fokus på att normeringen i vissa delar är otydlig.

Enligt det allmänna rådet (2002:2) bör Försäkringskassan inte utreda storleken på SGI om den sökande har en fastställd SGI sedan tidigare och inte har anmält någon ändring, har anmält en ökning på högst 3,5 procent per år eller har anmält en högre ökning men denna framstår som rimlig med hänsyn till omständigheterna. Men det anges även att SGI:n *alltid* ska utredas om det finns anledning att anta att uppgifterna är felaktiga eller om det finns något som tyder på att omständigheterna har förändrats, exempelvis om arbetstiden har minskat i omfattning. I övrigt finns det ingen närmare beskrivning eller exemplifiering av vad som skulle kunna ge anledning att anta att uppgifterna är felaktiga eller att omständigheterna har förändrats, varken i det allmänna rådet eller någon annanstans. Det finns inte heller närmare beskrivet hur utredningen ska göras, till exempel när det bör krävas att uppgifterna styrks med arbetsgivarintyg eller liknande.

Granskarnas bild var att handläggarna getts ett alltför stort bedömningsutrymme i frågan om utredningsskyldighet och beviskrav när det gäller SGI, och att detta medförde att snarlika ärenden hanterades olika. Det gäller till exempel frågan om inkomsten ska styrkas med intyg eller om SGI:n kan fastställas utifrån den sökandes egna uppgifter. Granskarna noterade att handläggarna ibland krävde intyg och ibland inte, utan att skillnaderna kunde förklaras utifrån hur ärendena skiljde sig åt. En del av de ärenden där granskarna ansåg att utredningen var otillräcklig var sådana där de bedömde att den sökandes nya inkomstuppgift borde ha styrkts med intyg.

Den generella utgångspunkten när det gäller frågan om intyg är den rättsliga principen om att den som ansöker om en förmån har bevisbördan för att hen har rätt till förmånen. Även om det i enlighet med det allmänna rådet finns situationer där någon utredning inte behövs så bör det tydliggöras att utgångspunkten i övrigt är att den sökande ska styrka sin inkomst.

En annan omständighet som i en del ärenden föranledde granskarna att anse att utredningen var otillräcklig var när den av Skatteverket fastställda förvärvsinkomsten var mycket högre än SGI:n eller, om den sökande angav en ny inkomst, den angivna inkomsten. Det kan finnas rimliga förklaringar till skillnaderna men de kan också bero på att uppgifterna som Försäkringskassan har fått är felaktiga eller har ändrats. Beroende på omständigheterna i det enskilda ärendet kan detta alltså vara en sådan situation där man enligt det allmänna rådet ska utreda SGI:n trots att den sökande inte har anmält någon ny inkomst eller har anmält en inkomstökning på högst tre och en halv procent per år.

I de fall den sökande inte anger någon ny inkomst hanteras SGI:n helt automatiserat och systemet gör i dagsläget ingen kontroll av fastställd SGI i relation till den av Skatteverket fastställda förvärvsinkomsten. I de fall den sökande anger en ny inkomst startas ett SGI-ärende och då kan det däremot förekomma att handläggaren beaktar den förvärvsinkomst som Skatteverket fastställt i sin samlade bedömning av SGI:n. Men uppföljningen indikerar att man i fler fall borde utreda de skillnader som finns mellan inkomstuppgifter från Skatteverket och inkomstuppgifter som Försäkringskassan fått från den sökande.

Eftersom Försäkringskassan under 2019 kommer att få tillgång till månadsuppgifter från Skatteverket finns det dock inte någon anledning att justera och utveckla de maskinella SGI-kontrollerna så att de inbegriper kontroll i förhållande till den förvärvsinkomst som Skatteverket fastställt. Inte heller finns det skäl att nu lägga kraft på att styra och stödja handläggarna i att i högre grad fokusera på den av Skatteverket fastställda förvärvsinkomsten i sin handläggning.

Vid årsskiftet ersätts arbetsgivarnas årliga kontrolluppgifter med månatliga arbetsgivardeklarationer till Skatteverket. Arbetsgivarna ska rapportera in uppgifter om lön till Skatteverket från och med löneutbetalningen i januari 2019 och uppgifterna kommer att finnas tillgängliga i beskattningsdatabasen i mitten av februari 2019. Försäkringskassan kommer att få tillgång till månadsuppgifterna i de fall de behövs i ett SGI-ärende och det pågår nu ett projekt för att utveckla ett IT-verktyg för att kunna hämta uppgifterna från Skatteverket.

Tillgången till månadsuppgifter ger stora möjligheter för Försäkringskassan att öka kontrollen och minska felutbetalningarna inom de förmåner som baseras på SGI. Månadsuppgifterna är mer relevanta för SGI-utredningen än den förvärvsinkomst som Skatteverket fastställt för ett tidigare beskattningsår. Inom ramen för projektet där man förbereder mottagandet av månadsuppgifterna bör man därför noggrant överväga hur både den maskinella och den manuella handläggningen bör utvecklas för att få optimal nytta av de nya uppgifterna i detta avseende. Man bör till exempel överväga möjligheten att i de fall den sökande inte anger någon ny inkomst i sin ansökan göra en maskinell kontroll av SGI:n i förhållande till den månatliga inkomst som arbetsgivaren redovisat till Skatteverket.

Eftersom det framkommit att det allmänna rådet (2002:2) är otydligt i den del som avser utredningsskyldighetens omfattning och att detta kan bidra till att SGI-utredningarna görs på olika sätt och med varierande kvalitet bör formuleringarna där ses över och förtydligas. I det sammanhanget bör man också se över om metodstöd och processbeskrivningar behöver utvecklas för att ge handläggarna bättre stöd för att utreda SGI på ett likformigt sätt och med hög kvalitet.

Bilaga 1

Rekommendationer och åtgärder

Rekommendation 1: Se över och förtydliga normeringen om utredning av SGI för att säkerställa att Försäkringskassan utreder varje ärende utifrån dess beskaffenhet och har en tillfredsställande kontrollnivå

För att stärka kontrollen och kvaliteten i SGI-ärendena och ta tillvara på de nya möjligheter som tillgången till månadsuppgifter via Skatteverket ger bör Rättsavdelningen i samråd med Avdelningen för gemensamma försäkringsfrågor se över det allmänna rådet (2002:2) i den del det avser utredningsskyldigheten.

Avdelningen för gemensamma försäkringsfrågor bör också i samråd med Rättsavdelningen se över och säkerställa att metodstödet för hur SGI-utredningar ska göras ger tillräckligt stöd för handläggarna. Avdelningarna bör i det sammanhanget också se över om det behövs några ändringar i processbeskrivningen för att tydliggöra utredningsskyldighetens omfattning i SGI-ärenden.

Åtgärder:	<ol style="list-style-type: none"> Rättsavdelningen ser över det allmänna rådet (2002:2) i enlighet med rekommendationen. Avdelningen för gemensamma försäkringsfrågor ser i samråd med Rättsavdelningen över vägledningens metodstöd samt processbeskrivning och gör de eventuella ändringar och tillägg som behövs för att handläggarna ska få ett bra stöd när det gäller utredningen av SGI.
Tidsplan:	<ol style="list-style-type: none"> 31 januari 2020 31 januari 2020
Ansvarig:	<ol style="list-style-type: none"> Mikael Westberg, avdelningschef för Rättsavdelningen. Per Eleblad, avdelningschef för Avdelningen för gemensamma försäkringsfrågor

Rekommendation 2: Genomför en ny rättslig kvalitetsuppföljning av försäkringstillhörighet efter att de åtgärder som planeras har genomförts

Det pågår och planeras redan åtgärder som kan förväntas förbättra den rättsliga kvaliteten i utredningen och bedömningen av försäkringstillhörighet. Efter att samtliga planerade åtgärder har genomförts bör en ny rättslig kvalitetsuppföljning göras i syfte att säkerställa att det inte behövs ytterligare kvalitetshöjande åtgärder.

Åtgärder:	En ny rättslig kvalitetsuppföljning av försäkringstillhörighet genomförs i enlighet med rekommendationen.
Tidsplan:	31 mars 2020
Ansvarig:	Mikael Westberg, avdelningschef för Rättsavdelningen

Bilaga 2

Frågeformulär

Beslut som ska granskas:	<p>1. Sjukpenningärenden där ansökan om sjukpenning helt eller delvis beviljats och där den första ersättningsdagen infaller under perioden 1 januari–31 mars 2017.</p> <p>2. Föräldrapenningärenden där ansökan helt eller delvis beviljats och där första ersättningsdagen infaller under perioden 1 januari–31 mars 2017 och där ersättningsperioden innefattar dagar på sjukpenningnivå.</p> <p>Med begreppet ärende avses här ärende i ÄHS. Ett ärende i ÄHS ska alltså ses som ett ärende enligt ovan även om det har betalats ut sjukpenning/föräldrapenning för tidigare dagar i direkt anslutning till de aktuella.</p>
---------------------------------	--

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar
1.	Löpnummer		
2.	Tillhör ärendet de ärendekategorier som ska granskas?	1. Ja 2. Nej	Frågan syftar till att sortera bort eventuella felregistrerade ärenden som inte ska ingå i urvalet. Om frågan besvaras med nej avslutas formuläret.
3.	Vilken kategori tillhör ärendet?	1. Sjukpenningärenden 2. Föräldrapenningärenden	
4.	Är den sökande svensk medborgare?	1. Ja 2. Nej	Besvara frågan utifrån den information som finns i personbilden i ÄHS (se Serviceåtgärd – Personinformation – Personuppgifter).
5.	Vilket annat medborgarskap har den sökande?	1. EU/EES 2. Annat	Frågan besvaras bara om du svarat nej på föregående fråga.
6.	Framgår det att den sökande har permanent uppehållstillstånd eller arbetstillstånd i Sverige?	1. Ja 2. Nej	Frågan besvaras bara om du svarat "annat" på föregående fråga. Frågan besvaras utifrån den samlade informationen som finns i förmånsärendet och eventuella ärenden om SGI och FTH som startats i anslutning till det aktuella förmånsärendet.
7.	Är den sökande folkbokförd i Sverige?	1. Ja 2. Nej	Besvara frågan utifrån uppgifterna som finns i personbilden i ÄHS (se Serviceåtgärd – Personinformation – Personuppgifter).
8.	Finns det någon utlandsadress eller särskild utdelningsadress angiven för den sökande?	1. Ja, utlandsadress 2. Ja, särskild utdelningsadress 3. Nej	Besvara frågan utifrån uppgifterna som finns i personbilden i ÄHS (se Serviceåtgärd – Personinformation – Personuppgifter) samt eventuella uppgifter som kommit fram i förmånsärendet och eventuella ärenden om SGI och FTH som startats i anslutning till det aktuella förmånsärendet.

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar
9.	Har den sökande lämnat uppgift om arbetsgivare i ärendet?	1. Ja, har bekräftat tidigare lämnade uppgifter om arbetsgivare 2. Ja, har lämnat ny arbetsgivaruppgift 3. Nej, men det framgår att hen inte är anställd 4. Nej	<p>Besvara frågan utifrån det som framgår av ansökan samt eventuella andra uppgifter som hämtats in i det aktuella förmånsärendet samt eventuellt ärende om FTH eller SGI som startats i anslutning till det aktuella förmånsärendet.</p> <p>Om det finns en förtryckt uppgift på ansökan om arbetsgivare och den sökande har undertecknat ansökan utan att ändra denna uppgift anses hen ha bekräftat tidigare lämnad arbetsgivaruppgift. Detsamma gäller om hen på något annat sätt, skriftligt eller muntligt, har bekräftat att hen fortfarande är anställd hos samma arbetsgivare som Försäkringskassan hade uppgift om sedan tidigare.</p>
10.	Är det en arbetsgivare med adress i Sverige?	1. Ja 2. Nej	<p>Frågan besvaras bara om den försäkrade antingen har bekräftat en tidigare uppgift om arbetsgivare eller lämnat en ny sådan uppgift.</p> <p>Utgå från den adress som den sökande har uppgett i ansökan eller i annat sammanhang i ärendet, om det inte finns något som talar för att den inte stämmer.</p>
11.	Är den sökande egenföretagare (SGI B)?	1. Ja, enbart B-inkomst 2. Ja, både A-inkomst och B-inkomst 3. Nej	
12.	Har den sökande lämnat uppgift om inkomst i ärendet?	1. Ja, har bekräftat tidigare lämnade inkomstuppgift 2. Ja, har lämnat ny inkomstuppgift 3. Nej 4. Nej, men inkomstuppgifter har kommit in på annat sätt	<p>Besvara frågan utifrån det som framgår av ansökan samt eventuella andra uppgifter som hämtats in i det aktuella förmånsärendet samt eventuellt ärende om FTH eller SGI som startats i anslutning till det aktuella förmånsärendet.</p> <p>Om det finns en förtryckt uppgift på ansökan om inkomst och den sökande har undertecknat ansökan utan att ändra denna uppgift anses hen ha bekräftat tidigare lämnad inkomstuppgift. Detsamma gäller om hen på något annat sätt, skriftligt eller muntligt, har bekräftat att hen fortfarande har samma inkomst som Försäkringskassan hade uppgift om sedan tidigare.</p>
13.	Har den nya inkomstuppgiften styrkts?	1. Ja 2. Nej	<p>Frågan besvaras bara om den sökande har lämnat ny inkomstuppgift.</p> <p>Med att inkomstuppgiften har styrkts avses här att det finns muntligt eller skriftlig uppgift från arbetsgivare, kopia på löneavi, deklARATION, resultatrapport, eller liknande.</p> <p>Du ska inte i detta sammanhang ta ställning till om underlaget är tillräckligt att fatta beslut utifrån eller inte.</p>

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar
14.	Har det gått mer än ett år sedan föregående registrering av SGI?	1. Ja 2. Nej, det har gått kortare tid 3. Nej, det fanns ingen tidigare SGI registrerad	Besvara uppgiften utifrån informationen i 030-bilden i TP.
15.	Är den nya inkomsten mer än 3,5 procent högre än tidigare SGI, eller är arbetstiden kortare?	1. Ja, någotdera eller båda 2. Nej, ingetdera	Frågan besvaras om den sökande lämnat en ny inkomstuppgift.
16.	Har den sökande lämnat uppgift om huruvida hen arbetat eller kommer att arbeta i något annat land i ärendet?	1. Ja, utlandsarbete 2. Ja, inget utlandsarbete 3. Nej	Besvara frågan utifrån det som framgår av ansökan samt eventuella andra uppgifter som hämtats in i det aktuella förmånsärendet samt eventuellt ärende om FTH eller SGI som startats i anslutning till det aktuella förmånsärendet.
17.	Har den sökande lämnat uppgift om huruvida hen får någon inkomst från något annat land i ärendet?	1. Ja, utlandsinkomst 2. Ja, ingen utlandsinkomst 3. Nej	Besvara frågan utifrån det som framgår av ansökan samt eventuella andra uppgifter som hämtats in i det aktuella förmånsärendet samt eventuellt ärende om FTH eller SGI som startats i anslutning till det aktuella förmånsärendet.
18.	Har den sökande lämnat uppgift om huruvida hen får någon socialförsäkringsförmån från något annat land i ärendet?	1. Ja, får utländsk socialförsäkringsförmån 2. Ja, får ingen utländsk socialförsäkringsförmån 3. Nej, bara att hen inte får motsvarande utländsk förmån (sjukpenning/föräldrapenning) 4. Nej, inte alls	<p>Besvara frågan utifrån det som framgår av ansökan samt eventuella andra uppgifter som hämtats in i det aktuella förmånsärendet samt eventuellt ärende om FTH eller SGI som startats i anslutning till det aktuella förmånsärendet.</p> <p>Svara "Ja, får utländsk socialförsäkringsförmån" om den sökande uppgett att hen får en förmån motsvarande den aktuella svenska förmånen (sjukpenning eller föräldrapenning, beroende på ärendeslag som granskas) eller om hen uppgett att hen får någon annan utländsk socialförsäkringsförmån.</p> <p>Svara "Ja, får ingen utländsk socialförsäkringsförmån" om hen uppgett att hen inte får någon sådan förmån överhuvudtaget.</p> <p>Svara "Nej, bara att hen inte får motsvarande utländsk förmån" om hen uppgett att hen inte får sjukpenning/föräldrapenning (beroende på vilket ärendeslag som granskas) men inte lämnat uppgift om andra eventuella utländska socialförsäkringsförmåner.</p> <p>Svara "Nej, inte alls" om det helt saknas uppgifter om ifall den sökande får utländska socialförsäkringsförmåner.</p>
19.	Framgår det att den sökande är helt eller delvis arbetslös?	1. Ja 2. Nej	Besvara frågan utifrån det som framgår av ansökan samt eventuella andra uppgifter som hämtats in i det aktuella förmånsärendet samt eventuellt ärende om FTH eller SGI som startats i anslutning till det aktuella förmånsärendet.

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar
20.	Har det i ärendet hämtats in uppgifter från Arbetsförmedlingen om den sökandes registrering där?	1. Ja 2. Nej	Frågan besvaras bara om den sökande är helt eller delvis arbetslös. Besvara frågan utifrån det som framgår av ansökan samt eventuella andra uppgifter som hämtats in i det aktuella förmånsärendet samt eventuellt ärende om FTH eller SGI som startats i anslutning till det aktuella förmånsärendet.
21.	Har det startats ett FTH-ärende i ÅHS med anledning av det aktuella förmånsärendet?	1. Ja 2. Nej	
22.	Har det startats ett SGI-ärende i ÅHS med anledning av det aktuella förmånsärendet?	1. Ja 2. Nej	
23.	Bedömer du att utredningen är tillräcklig för att bedöma om den sökande omfattades av den svenska socialförsäkringen och var försäkrad för arbetsbaserade förmåner under den aktuella utbetalningsperioden?	1. Ja 2. Nej	
24.	Vad är det som var otillräckligt utrett?	Fritext	Frågan besvaras bara om du svarat nej på föregående fråga.
25.	Bedömer du att den sökande omfattas av svensk socialförsäkring och är försäkrad för arbetsbaserade förmåner under den aktuella utbetalningsperioden?	1. Ja 2. Nej	Frågan besvaras bara om du bedömt att utredningen är tillräcklig för att ta ställning till om den sökande omfattas av svensk socialförsäkring och är försäkrad för arbetsbaserade förmåner.
26.	Bedömer du att utredningen är tillräcklig för att fastställa den sökandes SGI för den aktuella utbetalningsperioden?	1. Ja 2. Nej	
27.	Vad är det som var otillräckligt utrett?	Fritext	Frågan besvaras bara om du svarat nej på föregående fråga.
28.	Instämmer du i den SGI-bedömning som gjordes i samband med den aktuella utbetalningsperioden?	1. Ja 2. Nej, borde varit en högre SGI 3. Nej, borde varit en lägre SGI 4. Nej, borde inte ha någon SGI	Frågan besvaras bara om du bedömt att utredningen är tillräcklig för att ta ställning till den sökandes SGI för den aktuella utbetalningsperioden.

I serien Rättslig uppföljning/Rättslig kvalitetsuppföljning har följande skrifter publicerats sedan år 2016:

- 2016:1 Aktivitetsstöd vid sjukfrånvaro från ett arbetsmarknadspolitiskt program. Rättslig kvalitetsuppföljning
- 2016:2 Rehabiliteringsersättning. Rättslig kvalitetsuppföljning
- 2016:3 Sjukpenningärenden med förenklade läkarintyg. Rättslig kvalitetsuppföljning
- 2016:4 Etableringstillägg och bostadsersättning. Rättslig kvalitetsuppföljning
- 2016:5 Omprövning av sjukpenningbeslut. Rättslig kvalitetsuppföljning
- 2016:6 Aktivitetsersättning vid nedsatt arbetsförmåga. Rättslig kvalitetsuppföljning
- 2017:1 Förvaltningsrättslig kvalitet inom fyra förmåner. Sjukpenning, bilstöd, bostadsbidrag samt bostadsersättning inom etableringsersättningen. Rättslig kvalitetsuppföljning
- 2017:2 Graviditetspenning på grund av fysiskt ansträngande arbete. Rättslig kvalitetsuppföljning
- 2017:3 Sjukersättning. Rättslig kvalitetsuppföljning
- 2017:4 Assistansersättning. Omprövning enligt 51 kap. 12 § socialförsäkringsbalken. Rättslig kvalitetsuppföljning
- 2017:5 Sjukpenning. Den första sjukpenningrättsbedömningen och tillämpningen av rehabiliteringskedjan. Rättslig kvalitetsuppföljning
- 2017:6 Arbetsskador. Bedömningen av arbetskada vid annan skadlig inverkan i arbetet. Rättslig kvalitetsuppföljning
- 2018:1 Förutsättningar för utbyte till sjukersättning eller aktivitetsersättning i långa sjukfall. Rättslig kvalitetsuppföljning
- 2018:2 Återkrav. Utredning och bedömning av återbetalningsskyldighet och eftergift
- 2018:3 Aktivitetsersättning vid förlängd skolgång
- 2018:4 Särskilt högriskskydd
- 2018:5 Försäkringstillhörighet och sjukpenninggrundande inkomst i ärenden om sjukpenning och föräldrapenning